

11

SEGONA NAIXENÇA DE VENUS

L'ACTE PRIMER.

-Estiu-

cap-048 (50)

L'ACTE PRIME

Bstiv.

colli. A l'esquerra un petit cadari amb vainella fumil i la boca, decorada de l'escala que mena a les cambres altes.

Al sobre grans vigues irregulars pintades de blau. D'una d'aquestes vigues, com una aranya del neu fil, penja una bombeta electrica. A les parets molt blanques, alguna oliografia representant escenes d'opera, el cronicle calendari, dues fotografies emmarcades amb marcs de llautó, representant dos homes, l'un mes vell que l'altre.

Tres o quatre cadires de boge, una de les quals es les boixes de les altres. A l'esquerra, al fons, unes "nances". En primer terme unes xarxes i unes d'aquestes xarxes de color de tabac que la gent de mar nomina "Tola", "mabadors", "repeus".

Davant l'arxiu, un reixell miniatara construït pels mariners en les hores de lleure.

Es una casa blanca ^{vria} ~~vria~~ de mar blava. Es una casa blanca que fa olor de peix sard i de l'all i pebre dels guisats succulents de la gent de mar.....

LA FEMSA.

-Com es d'espòrari, p'ora la sala del teatre on serà representada aquesta comedia hi haurà el necessari silenci, abans de descloure a la cortina s'oïra una cançó de ritme molt lent, que té la mandra i la dolcesa de una cançó de bresol. Es desclou la cortina. Primeres leres a una taula deraig, dies després de l'acció del *proleg* *III*. L'escena es buida i la platja -la punta de la casa oberta de bat a bat- es tota daurada de sol. Segueix oïnt-se la cançó, que canta fora, sota el sol primaveral, una dona.

LA DONA QUE CANTA, des de dintre:

Bonica, tant que daleixo
perquè no em vols estimar.
Tantes coses que voldria
i tu res no em vols donar.
Jo tinc diners i una barca,
una casa i un jardí,
però em manca l'esperança
que em d'abo un petó, en diguis: "sí".
Ara que hi hà ~~una~~ *una* vella

vinateln a passejar.

Tot fa olor de primavera

i tot convida a estimar.

Si en deixes entrar a la cambra

tan solament una nit

je t'emplenaré de roses

tot el voltant del teu llit.

I quan la mare et preguntí:

D'on ha sortit aquest nen?

L'he trobat sota una barca;

es el fill dels mariners.

- Entren per la porta de dreta, venint de
cambres altes, Vn Us, i la Gertruda del PATRO. Vn Us vesteix un vestit molt
senzill, blanc, d'una blancor greguena, que no de donar la impressió gaire-
bé d'una túnica. Molt llarg de faldilla i molt curt de mànigues, s'obre
un xic davant els flancs per obra i gràcia d'un cintaró vermell no molt
ample. Porta els cabells pentinats de manera que recordin les inatxes d'

la deessa: partits en ratlla central i lligats en monyó darrunt la nuca.

Calça espartanyes de veta vermella que deixen el peu gairebé nu.

La germana DEL PATRO, vesteix de negre (per a fer més blanca l'estampa i lluminosa l'estampa i donar-li un accent de dramaticitat) i porta, darrunt la cendra dels cabells, un mocador negre també.

LA GERMANA DEL PATRO: I ara que ja has vist la casa on viuràs fins que vulguis, fins que el destí se't enduga com et va portar, seiem i parlem de tu, de mi, dels dies que t'esperen en aquest poble.

VENUS: I aquests homes?

-benyalant els dos retrats que ornen la paret.

LA GERMANA DEL PATRO: Unes el meu marit, l'altre, el meu fill.

-Un sospir i una pausa molt breu-

VENUS: Son morts?

LA GERMANA DEL PATRO: El meu marit, sí; el meu fill no ho sé, i no saber res d'ell és com saber, lo mort, va marxar ja molt temps a terres d'ètnies, a no ser soldat, que l'ofici de matar no li plavia. M'escrigué tres o quatre vegades i sempre em posava que les seves coses li anaven bé.

me cada dia esdevenia menys i mes bonyora. Però jo ensveïava que em mentia per a no entristir-me. Després les cartes cessaren i una ampla i pesada cortina de silenci ha separat l'absent de mi.

-Amb una transició-

si t'haguessis conegut, ningúna, te n'hauries enamorat.

-VENUS somriu-

Si, si; no riguis: te n'hauries enamorat. Era fort i bell com un jove Deu dels antics pobladors d'aquestes terres, les estatuës dels quals t'escorça a vegades l'aixada dels nostres pagesos en les vinyes de vora mar. Reia sempre. I cantava i dançava i li plavien, a més del treball, que treballava de valent, la xala i la gresca. I era esbelt com un pi i feia olor de mar serena, i duïa sempre a l'orella el botó de sang d'un clavell. I tenia uns ulls molt blaus de tant contemplar l'horitzó i una sed infinita de viatjar i de fugir, que semblava talment com si li haguessin de néixer unes grans ales, una sed de risc i d'aventura. Si t'haguessis conegut te n'hauries enamorat.

cap. 008 (56)
-Una pausa. La obra veu a l'ombra d'el cap.
(sense fer, però, classe drama) sota l'ombra
del record.

VANUS: I el vostre marit ?

LA GERMANA DEL PATRO: Va morir ara fara cinc mesos. Era pescador, saps ?
com la majoria de la gent d'aquest poble, que aci no hi ha factories i
terra no donen prou per a viure. Cada vespre ell i els seus se'n anaven
mar endins per a tornar a trenç d'alba. Aquella fou una nit terrible.
Totes les dones erem agenollades a la platja amb les mans tremoloses i
altes al cel carregat de núvols de tragedia. La mar bramulava i un vent
de tempesta despentinava les onades. Les barques aparegueren en altres
platges de la rodalia. La del meu home no aparegué en lloc.

-Amb una transició-

He vist marxar vius al pare i al fill i ni l'un ni l'altre no han tornat
al meu costat. A tots dos se'ls enquia la mar, que te ven de pirena. Ni
a l'un ni a l'altre no els he vist morir. Ni a l'un ni a l'altre no els
se enterrats en la terra grassa i florida del nostre petit cementiri
blanc. Tan sols se'ne'n han d'ixar sola.

-Una serena i dolça resignació:

Es a dir, sola no: em resta el seu record.

-Una pausa. I en la pausa, a fora, una cope de martell- que deguiran oïr. Se, a intermitències, durant el transcurs de l'acte-la veu de la mar i la veu d'uns infants que juguen-

VENUS: I aquell home que anar em dugué a casa vostra? Vull dir el patró del vaixell.

LA GERMANA DEL PATRO: Es el meu germà. I t'ha dut a casa meua perquè no podia dur-te a la casa d'ell.

VENUS: No?

LA GERMANA DEL PATRO: No: hauria estat mal vist, comprens?

VENUS: No ho comprenc.

LA GERMANA DEL PATRO: Si, es clar: tu no te les expliques les nostres misèries. Ets una noia tan pura i tan estranya que sembles venir d'un altre món.

-Canviant de tó.-

Altrament, el meu germà es casat amb una dona que te mal geni i que
com un erisó. Ja la coneixes per que no passa dia que no vingui.

VENUS; Així, doncs, quedant vos un germà, no devau éntir vos sola del tot.

LA GERMANA DEL PATRO: Si, es clar... Perde la seva llar, te la seva vida
de les quals jo no formo part. La vida nostra, minyona, es com una mar, i
les ones se m'ho han endut tot i m'han llençat a la platja de les desfer-
res.

- Una observació. En les seves relacions amb les
humanes criatures que el destí li ha fet conèixer
, VENUS resta un xic llunyana i se li ha ~~un~~ d'ende-
vinar l'esforç que, plens de bona voluntat, fa per a
apropar-se a l'esser huma i capir les seves miseri-
les seves quimeres, les seves passions-

VENUS: No cal desésperar, avia: tal vegada el vostre fill encara s'viu i
us escriu i les seves cartes es perden.

LA GERMANA DEL PATRO: Si fos viu, com jo desitjo, també l'hauria perdut. Les mares perden els fills quan les passions els arrenquen dels seus braços: l'amor, l'efany de riquesa, el risc de l'aventura. Els fills són com els rius, que se'n van, i les mares són com les muntanyes, que els veuen fugir i no poden seguir-los.

- ~~Una pausa breu. Torna a oir-se la veu de LA DONA QUE CANTA.~~

- Una pausa breu. Torna a oir-se la veu de LA DONA QUE CANTA:

LA DONA QUE CANTA:

Si ta mare et preguntava.....

VENUS: Així, doncs, no us sap greu que m'hagin dut a casa vostra?

LA GERMANA DEL PATRO: No, filla. Fins ara tan sols tenia la companyia dels records. I d'ara endavant, gracies a tu, tindrè la companyia d'un ésser vivent de carn i ossos.

- amb una lleu transició i un lleu somriure -

Encara que, no et pensis: em fas un cert respecte, com a tot-hom.

VENUS, amb estranyesa; pero amb no massa estranyesa: Jo ? perquè ?

LA GERMANA DEL PATRO: Perque no em sembles una dona com les altres; perque hi ha en tu quelcom que no hi ha en les altres dones; perque, segons com, adhuc em sembla que tens resplandor. I hi ha en tota tu, en el teu mirar, en el teu somriure, en la teva veu, una cosa que jo, pobre de mi, no sé dir què és, que fa respecte.

VENUS: Jo soc una dona com les altres. Jo vull ser una dona com les altres.

LA GERMANA DEL PATRO: Ho veus ? Vols ser una dona com les altres, acabes de dir. Senyal, doncs, que no ho ets. Volem tenir el que no tenim. Volem ser com no som.

VENUS: A mi em sembla que puc tenir tot el que vulgui i ser com vulgui.

LA GERMANA DEL PATRO: Ai, noia, això tan sols està a l'abast dels deus, si es que n'ha més d'un, que alguns diuen que sí.

VENUS: Si, es cert.

LA GERMANA DEL PATRO: Que n'hi ha més d'un ?

VENUS: Si.

LA GERMANA DEL PATRO, un xic escandalitzada: I tu com ho saps ? Les noies

no esta gens bé que sàpiguen certes coses.

VENUS: (Somriu)

LA GERMANA DEL PATRO: I jo, també, ¡ quines converses de tenir ! dD'això forçosament se'n ha de ressentir el dogna.

-Persignant.se-

Si em sentia el senyor rector !

- Amb una lleu transició-

~~SEIIE~~ quin m'has dit que era el teu nom ?

VENUS: Venus.

LA GERMANA DEL PATRO: Te'n posarem un altre, que aquest no es cristià.

VENUS: Com volgueu.

LA GERMANA DEL PATRO: Si no fossis tan bona minyona i que tot dius amen!..

VENUS: Amen ? No ho dic mai jo això.

LA GERMANA DEL PATRO: Bé, ja m'entenc jo !....Doncs si no fossis així com dic, fins i tot em faries por, que una noia no cristiana fa por de debó.

VENUS: I que vol dir ser cristià ?

LA GERMANA DEL PATRO, que no sap com explicar.se: Ser batejat, dur un nom

de persona, frequentar l'església.

VENUS: Així, doncs, tots els cristians són bons ?

LA GERMANA DEL PATRO: No, filla: n'ha molts que surten agres. Això, però, valdria més que ho deixem correr, car tampoc ho arrenjaríem.

VENUS, simple, indiferent: Com vos volgueu.

LA GERMANA DEL PATRO: Ara el que cal es que procuris acomodar-te de la millor manera possible a la nova vida. Em dol no poder oferir-te luxes i comoditats, però jo soc pobra, comprens ? i adhuc temo que m'hauras d'ajudar a treballar. Ja en saps de treballar ?

VENUS: No.

LA GERMANA DEL PATRO: No has treballat mai ?

VENUS: No.

LA GERMANA DEL PATRO: I no saps fer res ? Res ?

VENUS: Se cantar, dançar, jeure entre flors, i contemplar les cavalcades de núvols que passen pel cel....

LA GERMANA DEL PATRO: Ai, noia, ja es veu ben bé que ets filla de casa bona.

VENUS, que no l'enten ~~veure~~: Sí, es clar.

Cap. 048 (65) 50
LA GERMANA DEL PATRO: Aci tantes d'apendre a treballar, car jo soc pobra
i no puc mantenir-te.

VENUS: Com vos volgueu.

LA GERMANA DEL PATRO, amb un somriure ^{de} bonhomia: Veus com a tot dius amen?
Ets una bona minyona i no m'estranya que a tot-hom enamoris.

-L'al.lúsió a l'amor fa que LA GERMANA DEL
PATRO esdevingui recelosa i pregunta:-

No ets pas una mica cap verda ?

VENUS, amb un gest inconscient de les mans al cap: No...

LA GERMANA DEL PATRO: Bé, ja m'entens, em penso.

VENUS: Us vull entendre, perquè veig que sou bona amb mi, però no sempre
ho aconseguixo.

LA GERMANA DEL PATRO: Ets una dona jafeta i que, ~~X~~ ~~X~~ pels teus anys hau-
ries de conèixer totes les giragones dels camins de la vida, i, no obstant,
tens la puresa i la innocència d'un infant.

-L'amalgama de la tendresa i l'ironia-i empro
un mot de la tècnica musical per a fer veure

una vegada mes, la conveniencia de que aquesta obra sigui jogada amb un ritme gairebé musical- ha d'esser perfecte en el diàleg i ha d'arribar perfecte a l'espectador, que, manta vegada, ha de tenir el dubte de si l'autor es un home poc respectuós que es xriu del públic, o be si parla (sempre es l'autor qui parla ~~al~~ a través dels seus DRAMATIS PERSONAL) seriosament. Altrament, l'autor, per a tranquilitzar el public, ha de fer una confessió: parla seriosament, encara que no ho sembli, que es la millor manera de parlar. hi.

S'oeixen a fora les veus de les tres xafarderes i l'autor deixa per a mes endavant les seves digresions.

VENUS: Sembla com si algú vingués. &

LA GERMANA DEL PATRO, treient el cap al carrer. Si, tindrem visita: les tres xafarderes.

VENUS: ue son xafarderes?

LA GERMANA DEL PATRO: Son dones que viuen mes de les vides alienes que la de la propia.

VENUS, fugint per l'escala: Rebeu les vos, i perdoneu me que no us ajudi a sofrir la visita. La meua vida la vull per mi.

-Entren les tres xafarderes. Mirada inquisitiva veu esquinqada, gest trencat.-

XAFARDERA PRIMERA: Ja sabem la nova.

XAFARDERA SEGONA: Tot el poble en va ple.

XAFARDERA TERCERA: On la tens amagada la forastera?

LA GERMANA DEL PATRO: Jo diria bon dia.

PRIMERA:

XAFARDERA SEGONA: Deixa't de compliments.

" SEGONA: No hi estem nosaltres per compliments.

" TERCERA: I no ens facis guar, vatua.

LA GERMANA DEL PATRO: Ui, que veniu coentes!

cap-048(65) 55.
L'AFARDERA PRIMERA: Més que un romesco de mariner.

" SEGONA: Es que al poble no es parla d'altra cosa.

" TERCERA: Ja es un esdeveniment per a una gent tranquil·la com nosaltres !

LA GERMANA DEL PATRO: No tant tranquil·la com dius, Teresona.

L'AFARDERA PRIMERA: Mira que pescar una dona !

" SEGONA: Oh! I viva !

" TERCERA: Aci mai n'o s'havia vist cosa semblant.

" PRIMERA: Ni aci ni en lloc del mon.

" SEGONA: Jo, tan sols de pensar hi, tota m'esborrono.

" TERCERA: Jo tan sol havia vist pescar dentols, orades, i altre peixam però dones ?

" PRIMERA: Aci, avans, les dones sempre hi havien vingut en tren, o bé en auto, però mai les havien dut dintre una xarxa.

Mentre parlen les xafarderes, LA GERMANA DEL PATRO, sense fer-ne massa cabal, va i vé per l'e-cena, trasteja els estris de la cuina, ventu el fogó.....

XAFARDERA SEGONA: Bé, que no ens escoltes?

LA GERMANA DEL PATRO: Si, dona.

XAFARDERA SEGONA: Com que no ens dius res!

LA GERMANA DEL PATRO: Què vols que us digui, si tot us ho dieu vosaltres?

XAFARDERA SEGONA: Dona, com ha vingut, perquè l'han duta a casa teva, qui és, d'on vé, com es diu

LA GERMANA DEL PATRO: Que coses demaneu! Com ha vingut? Per mar, com molta gent. Perquè l'han duta a casa? Perquè el meu germà ha cregut bé portar-la. ~~Qui és?~~ Qui és? No ho sé, perquè no soc xafardera i no li he preguntat. D'on vé? Tampoc m'ho ha dit perquè tampoc li he preguntat. Com es diu? Venus... ^{no} recordo com més..

XAFARDERA PRIMERA: Venus? Ai, mare, quin nom!

" SEGONA: Això no es cristià.

LA GERMANA DEL PATRO: Potser no.

XAFARDERA TERCERA: La gent com cal es diuen Maria, antonia, Josepa, Laieta, i altres noms de bon veure.

LA GERMANA DEL PATRO: Poser a la seva terra no s'esullen.

XAFARDERA PRIMERA: Aixó es molt misteriós.

" SEGONA: Molt.

" TERCERA: I tant !

" PRIMERA: I on la tens amagada?

" SEGONA: Ensenye'ns-la.

" TERCERA: Cridala, que la volem veure.

-La porta del fons, tota blava de la mar i daurada del sol, es taca de negre amb la presencia de LA DONA DEL PATRO.

LA DONA DEL PATRO: ¿que hi feu aci vosaltres ?

XAFARDERA PRIMERA: Ara si que hem rebut.

" SEGONA: Ens n'haurem d'entornar amb les mans buides.

LA GERMANA DEL PATRO: ¿que no ho veus que hi fan ? Nosa.

XAFARDERA TERCERA: Ai, mare, sembla que ens treuen.

LA DONA DEL PATRO, avançant fins a primer terme: No ho sembla no, Fora !

LA GERMANA DEL PATRO: No es que us tregui, però si us n'anaveu no em sabria pas gens de greu.

XAFARDEFA PRIMERA: ¿uin urc!

XAFARDERA SEGONA; D'aixó a casa en diem orgull.

LA DONA DEL PATRO: Dieu, ne com volgueu pero aneu, vos, en aviat que tinc pressa i acabo la paciència.

XAFARDERA PRIMERA, a les altres dues: Valdrà mes que ens n'anem.

LA DONA DEL PATRO: Si: valdrà mes.

XAFARDERA SEGONA: Si d'això se'n diu saber tractar bé les persones!

XAFARDERA TERCERA: No tornarem mai més a posar els peus en aquesta casa.

LA GERMANA DEL PATRO, somrient i acompanyant, les ~~dues~~ a la porta: Fins a demà.

-Ixen les tres xafarderes i les seves veus esquingades es perden en la platja amarada de sol.

Així que es veu sola amb ella LA DONA DEL PATRO es comet LA GERMANA;

LA DONA DEL PATRO: On es aquesta donota ?

LA GERMANA, l'actitud tranquil·la i assenyada de la qual ha de contrastar sempre amb l'actitud violenta de LA DONA DEL PATRO: Aci no hi ha, que jo sàpiga, cap donota.

LA DONA DEL PATRO, eridant: Aquella donota, o aquell barran, com vulguis.

LA GERMANA: No se de que te les heus.

LA DONA DEL PATRO: Si que ho saps, i no em facis perdre la paciència, que la perdo aviat. ~~En referència~~ a aquesta forastera misteriosa que t'ha dit el meu home.

LA GERMANA: Ah! Aixó es altra cosa. I què li vols ?

LA DONA DEL PATRO, cada vegada mes indignada: No ho sé. Veure-la, parlar-li, escopir-li el rostre, bufetejar-la.

LA GERMANA: Mira que el que dius es molt fort. Pero, vaja, em sembla que no li faras res del que dius.

-Apropant-se a la boca de l'escala-

Noia !

VENUS, a la porta: Que em demanaveu ?

LA GERMANA: Jo, no. Es aquesta,

-Senyalant LA DONA DEL PATRO-

que et vol conèixer. Però, vaja, si tens feina o no tens ganes de ~~veure-la~~

rebre visites, no cal que facis compliments.

VENUS, avançant ~~si~~ vers LA GERMANA: No, avia.

LA GERMANA, per LA DONA DEL PATRO, que esguarda VENUS amb posat esquerp i sorruí: És la dona del meu germà. Ja t'ho he dit que vindria.

LA DONA DEL PATRO: I ben net que si.

VENUS: I ell com es que no ha vingut ?

LA DONA DEL PATRO, agresiva: Que potser l'enyores?

VENUS a LA GERMANA: No l'entenc.

LA GERMANA: No en facis cabal.

VENUS: Perque esta tant empipada ?

LA DONA DEL PATRO: Perque vull, perque puc, perque em dona la gana.

VENUS, sempre molt serena, adreçant-se a LA GERMANA: Perquè crida?

LA GERMANA: Perque si no ho fes no podria viure.

VENUS a LA DONA DEL PATRO: El vostre home no crida. El vostre home es bó.

LA DONA DEL PATRO: Oh, ja, ja! Sempre us agraden mes ells a vosaltres!

Quant t'ha donat ?

VENUS, molt extranyada: Quant m'ha donat ?

-A la germana del patró-

No l'entenc.

LA GERMANA: Ja t'he dit que no en fessis cabal.

-A LA DONA DEL PATRO-

I a tu et prego que no cridis, que a casa no vull crits.

LA DONA DEL PATRO, c ridant: Doncs en tindras, encara que no vulguis! On s'es vist, portar dones com aquestes al poble! Dones de vici i de ludibri.

VENUS, que no capeix el sentit d'aquestes paraules; De vici?

LA DONA DEL PATRO: Vosaltres, les que accepteu els diners dels homes, potser del vici en dieu amor.

VENUS: Amor? Aci en aquest poble l'amor es paga amb diners?

LA GERMANA: No, filla, no; ni en aquest poble ni en lloc.

LA DONA DEL PATRO: En vols pendre el meu home i et tinc odi!

VENUS: Que voleu que en faci del vostre home? Ha estat bó amb mi i li estic agraïda. L'amor..... Vos no en podeu parlar de l'amor, car no sabeu que es.

LA DONA DEL PATRO: M'ets odiosa!

VENUS: I vos sou lletja, que es com esser dolenta, car la dolenteria es la lletgesa.

LA DONA DEL PATRO: Totes les dones honrades en som de lletges.

VENUS: Quina cosa mes trista deu ser && l'honradesa!

- A LA GERMANA -

No hi vull parlar mes amb aquesta dona. Em fa llèstima i fastig.

- S'asseu en una cadira al costat de la taula.

LA DONA DEL PATRO, amb els ulls flamejants i la veu espesa d'odi: Ja me'n vaig, no tinguis por! Però et vigilaré. I vigilaré al meu home. I us faré la vida impossible encara que aquesta alcavota vulgui privar-me'n.

LA GERMANA: Au, ves en nom de Deu, beneïta, ve en nom de Deu.

- D'una revolada se'n va pel fons LA DONA DEL PATRO. ~~Una pausa.~~ S'oeix la veu ensonyada de LA DONA QUE CANTEA. Una pausa.-

VENUS: Quina dona mes estranya. N'hi ha moltes com ella al poble?

LA GERMANA: Sortosament, n'hi ha poques.

VENUS: Jo no li he fet cap mal, veritat ?

LA GERMANA: Si, filla; però sense saber. ho, sense voler. ho.

VENUS: Jo ?

LA GERMANA: Si: perquè ets jove i la teva joventut es com una branca florida; perquè ets gentil i bonica com totes les coses pures: la claror de l'alba, el vol d'un ocell, el riure d'un infant... Ho comprens ?

VENUS: No.

LA GERMANA: Si, dona. Ella té un mirall en la làmina del qual s'hi veu vell i lletja. I avui t'ha vist a tu, jova i bonica.

VENUS: ~~Ma~~ quan era jove tal vegada era bonica, car si no el vostre germà no s'hi hauria pas casat.

LA GERMANA: Les dones com ella mai no han tingut joventut . I al seu casari no li donis massa importància: aci els homes es casen perquè a que tinguin algú que guardi la casa i "remendi" la cinta.

VENUS: Que vol dir la cinta ?

LA GERMANA: La xarxa de pescar.

VENUS: Entès, si.

LA GERMANA: Altrement, i tornat a la meua cunyada, si em vols creure a mi no t'hi capfiquis massa.

-Amb una tranzició-

Jo me'n vaig a dalt a endreçar un xic, que en una casa, per pobre que sigui, sempre hi ha feina.

- La boca negra de l'escala engoleix la negra figura de LA GERMANA. Una pausa. A la porta apareix tot daurat del sol de la tarda, L'ADOLESCENT-

L'ADOLESCENT: Bona tarda, senyora Venus. Me et sabria greu que em detures a fer-te un xic de companyia ?

VENUS: Ho!a, menut . Entra, que així passaran el llindar la bondat i la gràcia.

L'ADOLESCENT, en el qual sempre hi haurà una espurna d'emocionada timidesa, entrant: Com que t'he vist tant sola.

VENUS: Si m'haguessis vist acompanyada, ara fa una estona, m'hauries planyut mes.

L'ADOLESCENT: Me estas trista ?

VENUS: Ara ja no.

cap-048(78)

73.

L'ADOLESCENT: Que t'ha'n fet enfadar, senyora Venus ?

VENUS: No, però ho han intentat.

L'ADOLESCENT: Jo...saps ?... Si vols me'n aniré i tornaré un altra dia.

VENUS: No, la teva companyia no em desplaui. La teva companyia es com una alenada fresca en un dia de calitja.

L'ADOLESCENT: I t'hi estaràs molt entre nosaltres ? T'hi estaràs molt en aquest poble ? Jo tinc por ~~de~~ que un dia tornaré de ~~l~~amar i ja no et veuré. Si podia, mentre tu fossis aci, no m'embarcaria per a poder estar sempre al teu costat. Això, però, no es possible; he de treballar per a mantenir la mare, que a casa som molt pobres.

- Amb una ombra de tristor -

Un dia, misteriosament, te'n aniràs com vingueres, i hauràs estat com una gran resplandor que brilla uns moments i després s'apaga i la fosca esdevé més densa. Si te'n vas, senyora Venus, al poble sempre serà de nit.

VENUS: Pobre menut!

L'ADOLESCENT: Oi que no te'n aniras ?

- Amb un gran anhel -

Diga'm que no te'n aniras !

VENUS: No ho sé. No se rès del meu dema, del meu destí. Em fa l'afecte que visc ~~una vida~~ des de milers d'anys una vida sense ~~demà~~ dema. Oi que es estrany ?

L ADOLESCENT, que no, i'ha entès: Si.

VENUS: No t'estiguis dret. Seu.

-Li indica una cadira al seu devora-

L ADOLESCENT: Al teu costat i en una cadira, com un senyor ? Em fa vergonya. Jo ja t'ho agraeixo, saps ?, però em fa vergonya.

-Amb una tranzició-

Mira, si em deixes, m'asseuré aci a terra, als teus peus.

-S'asseu a terra, als peus de VENUS-

VENUS: I això perquè ?

L ADOLESCENT: Perquè per a esguardar els estels sempre cal alçar el cap

VENUS, passant-li la ma per la testa daurada de sol: Ets gentil, menut.

L ADOLESCENT: També m'ho diu la mare. Veus ? La mare ja es vella i es

cap. 018 (90)

pobra i h a treballat molt, però no se que ho fa que es bonica com tu.
Jo em creia que només em podia estimar ~~la~~ la mare, que al poble em tenen
per esquerp i sorrut. Me potser també m'estimaries una mica tu ?

VENUS: Es clar que si. Com et dius ?

L ADOLESCENT: Gil.

VENUS: Es un nom breu com una besada.

-Després d'un moment-

A mi em fa l'afecte que ja t'havia conegut abans, en una altra vida més
lluminosa i no et deies Gil; et deies Adonis.

L ADOLESCENT, lentament: Adonis!..... un nom més bonic ! fa olor de can-
çó i de rondalla.

- De sobte -

Y diga'm, senyora Venus; que hi feies en mar quan et varem.....

-anava a dir "pescar" però es corregeix-
quan et varem trobar ?

VENUS: Despertava, i despertar es com néixer una altra vegada. ~~cada~~ ^{cada} dia
nou ens fa ofrena d'una nova vida. Despertava a l'hora de l'alba, sota un

cel d'aigües que es tenyien de rosa i en el qual en lloc d'estels hi havia peixos d'ulls fosforescents i escates daurades.

-L'adolescent, agenollat als peus de VENUS escolta, perduda la noció del món real que l'envolta, com si escoltés un conte ^{de} fades. VENUS parla sense enguardar-lo, sense veure'l, sense veure res del que té al seu entorn, llunyana i misteriosa. A fora torna a oir-se la cançó que no cessa fins que es clou la cortina.-

I en obrir els ulls a la vida ~~naixent~~ nova del dia naixent, veia un paisatge d'ensomni: les desferres d'un navili totes vestides d'algues, una flora monstruosa i bella, una arena d'or esmaltada de coralls vermells i madrepores lívides. Hi havia un gran silenci, però un silenci ple de remors, com fet de les cantigues dels tritons, les nereides i les sirenes. Tot era blau, verd, i rosa de l'alba. I, de sobte la vostra xarxa, entre la plata viva dels peixos, em duia mar amunt, fins a trobar les onades coronades d'escuma i el cel del dia que naixia triomfal....

- S'ha clou la cortina.-

QUADRE SEGONL'estampa.

La casa de la germana del patró, on s'estatja Venus,
com en el quadre primer.

La farsa.

Mati de diumenge. Una campana crida a missa de dotze que es, segons l'autor te entès, la missa dels senyors. A fora el carrer, sol. Al interior de la casa una ombra ansble.

I en l'ombra, asseguts, molt greus, com si celebres sin junta L'APOTECARI, el SECRETARI DE L'AJUNTAMENT L'ADROGUER i EL PATRO.

L'ADROGUER: A nosaltres, la veritat, se'ns fa un xic estrany el que contem

EL PATRO: ¿ue volen ^{que} els hi digui? Alguna vegada la realitat havia de ser mes estranya que la fantasia.

L'APOTECARI: Això de pescar una dona no es pas cosa que passi cada dia.

EL SECRETARI DE L'AJUNTAMENT, amb suficiencia: Oh, i una dona que, segons confessió propia, es diu Venus! En faré uns versos i els tiraré al Jocs Florals.

L'ADROGUER: Sigui com sigui, el fet es que l'arribada d'aquesta dona ha

cap-out (84)
armat un rebombori que tot-hom parla del nostre poble.

EL PATRO: Trobo que, pel fet d'haver estat jo l'autor de la troballa, l'Ajuntament m'hauria d'homenatjar.

EL SECRETARI DE L'AJUNTAMENT: Deixis d'homenatges, que l'Ajuntament es pobre i no esta per homenatges. Altrament vostè no es diputat, ni filantrop, ni intel.lectual i, per tan, no pot ser homenatjat.

EL PATRO: Doncs podriem demanar una subvenció al ministeri del turisme.

L'APOTECARI: El ministeri del turisme no dona subvencions; tant sols ex reb.

EL PATRO: Es que l'estada de Venus ha dut molts forasters.

EL SECRETARI: Adhuc de l'estranger n'han vingut.

L'APOTECARI: I n'ha vingut un d'il.lustre, senyors.

-Esguard de tafeneria en el SECRETARI i L'ADROGUER

SECRETARI: Ah, si?

L'ADROGUER: De qui es tracta?

L'APOTECARI: De Cebrià **vic**alta, l'helenista.

SECRETARI: De que no sup de qui es tracta, fingint, però, una gran admiració.

Caram!

- L ADROGUER: *vil* alta.... *vil* alta.... No es pas l'negativista de l'adroguer?
- L APOTECARI, indignat: No, home no! No li dic que es l'helenista?
- L ADROGUER: Bé, veurà, com que això d'helenista, que jo sàpiga, no es cap ofici.
- EL PATRO: Ganes de passar el temps, vet-ho aci.
- L APOTECARI: Home patró! Sembla mentida! Un helenista es un personatge molt important!
- EL PATRO: Per mi tan sols son importants els mariners i els peixos.
- EL SECRETARI: Bé, senyors, no s'enfadin, no discuteixin. Sobretot no discuteixin, que la discussió es una cosa perfectament vana. Pensin que son part de les forces vives del poble.
- EL PATRO, modestament: Jo, no.
- L ADROGUER: I jo crec que tampoc.
- EL SECRETARI: Un adroguer de la *sva* importancia es sempre una de les forces ~~vives~~ mes vives.
- EL PATRO: ~~El~~ manquen, però, el rector, el batlle.....
- EL SECRETARI: Jo, com Secretari de l'Ajuntament, el represento.

EL PATRO:.....el metge...

L APOTECARI: Al metge el represento jo, i als malalts tanta por els fem l'un com l'altre

EL PATRO:.....el jutge...

L APOTECARI:El jutge es clerical i deu ser a missa amb la senyora i &&&
&&&&&&&&& les filles.

EL PATRO:.....el sargent de la Guardia Civil.....

EL SECRETARI: El sargent deu ser al cafè de baix festejant amb la Riteta.

EL PATRO: Ja li diuen el Ritet.

L APOTECARI: No obstant, sembla que Venus li ha fet una gran efecte.

EL SECRETARI: A tots ens n'ha fet. Tots n'estem mig enamorats.

L ADROGUER: Jo trobo que rera el taulell de casa meva aquesta noia hi faria un gran paper.

EL SECRETARI, escandalitzat: Venus venent arros i fideus? Quina heretgia!

L APOTECARI: El fet es que, gracies a la presència d'aquesta noia, vinguda tan misteriosament, tots, qui mes qui menys, estem trasblasats. Al poble hi ha una aura eròtica i tot-hom s'enamora.

cap-048 (87)

L'ADROGUER, amb recança: Tanta tranquil·litat que gaudien abans i ara ad-
huc un home com jo, tan seriós, s'equivoca en el pès, en bé del comprador!

L'APOTECARI: Els ulls del jovent tenen una lluisor que no havien tingut
fins ara; en mirar, es desturen morosament en el cos de les noies, talment
com si fossin tàctils i les despullessin. I les boques femenines, que ara
nomes canten i riuen, tenen gràcia cobdiciable de fruita i de flor. I els
braços s'allarguen cercant uns altres braços. I al cap, el tart, quan cau la
nit, tot son parelles pel bosc, tremoloses encara de l'última abraçada, i
amb els ulls encesos i les mans febrotes i la boca sedenta.

L'ADROGUER: Em sembla, em sembla que al senyor rector, gràcies a Venus, se li
haurà girat molta feina.

EL SECRETARI: I encara no ho dia tot, senyor apotecari; que hi ha molts ma-
trimonis que gairebé s'odiaven i ja no es recordaven de quin regust te-
nia l'amor i ara tornen a recordar-se'n. I n'hi ha d'altres en els quals
l'amor havia esdevingut costum, sota les cendres de la foguera passional.

L'ADROGUER, amb còmica enveja: Com parla aquest home!

EL SECRETARI: però que vivien en pau i tranquil·litat, i ara es tenen

rancor i, desunits, cada seu tira pel seu cantó i la muller persegueix un adolescent i el marit festeja una fadrina.

L'APOTECARI: I tot per l'a influencia de Venus, deessa dels jardins, del cel i de la mar, que ha pres cos mortal i cèdula en aquest poble.

L'ADROGUER: Tot-hom esta com embruixat.

EL PATRO: Tot-hom, no; jo, no.

L'ADROGUER: Oh, bé, vos sou un home estrany.

L'APOTECARI: Un indiferent, que en la vida sempre, en lloc del d'actor, ha triat el paper d'espectador.

EL PATRO: Es el que em va més bé. Desfer-se de tot, desinteressar-se de tot, es, indubtablement, una gran cosa.

-Repic de campanes a fora que tenen la virtut
de fer aixecar el/

SECRETARI DE L'AJUNTAMENT: Jo, crec, senyors, que hauriem d'arrivar-nos, per no ser mal vistos, a la sortida de missa.

L'ADROGUER; aixecant-se també: Té raó. El comerciant que sap els seus deures, es respectua amb el dogma.

L'APOTECARI, al patró: Vos, si us qued u, diguen. li a la vostra germana que despres tornaré amb el sayor Vilalta, el gran helenista.

EL PATRO: Jo no li dire perquè també me n vaig

L'APOTECARI: Bé, doncs, ja li enviaré l'aprenent.

-Surben EL PATRO i els tres senyors de les forces vives. Una pausa. A fora tornen a repicar les campanes, la veu de les quals es fon lentament. ueden la veu de la mar i les d'uns infants que juguen a la platja rossa de sol

Finida la pausa, que ha d'esser tan llarga com l'espectacle pugui resistir, la, entren pel fons VENUS, LA GERMANA DEL PATRO i XAFARBERA PRIMERA. LA GERMANA DEL PATRO i LA XAFARBERA vesteixen de negre, i duen mantellina. VENUS vesteix com en l'estampa anterior i du un vel negre al braç. Venen acompanyades DEL PATRO.

LA GERMANA DEL PATRO, va i vé per la cambra, esten la mantellina, posa en ordre les cadires. La xafardera s'ha assegut.

VENUS: Voleu que us ajudi ?

LA GERMANA: No; dona'm el vel, que el desaré.

-VENUS li dona el vel negre que LA GERMANA plega
curosament, anant, se'n per l'escala.

XAFARDERA PRIMERA: ue te'n ha semblat de la nostra església?

VENUS: Fosca.

XAFARDERA PRIMERA, amb una gran estranyesa: Fosca amb aquell bé de Deu de
canalobres i salamons ?

VENUS: A mi em fa l'afecte d'haver vist ~~una~~, en una altra vida molt llunya-
na, uns altres temples d'un altre culte mes plaent i mes clar.

XAFARDERA PRIMERA: Falornies, vet, ho aci, i el cap ple de vent i fantasies.

-Severament, amb severitat còmica-

Només hi ha un Deu, un sol Deu tot poderós.

VENUS: Doncs i tantes ares i tantes figures plenes de flors i sempre amb
una gota de llum al davant ?

XAFARDERA PRIMERA: Tantes ares ? ue vols dir ?

VENUS: Aquelles taules que a mes de taules fan funcions d'armari per a
les figures.

cap. 28 (20) 86

XAFARDERA PRIMERA: Alló son els altars noia ! Tens una manera ben poc respectuosa de parlar dels altars!

EL PATRO, somrient: Si et sentia qualsevol d'aquests imbecils que, sense autoritat de cap mena, tot ho critiqueu, diria que fas de magògia.

VENUS: I que es fer demagògia ?

EL PATRO: Dir la veritat crua i nua als que tan sols accepten de bon grat la mentida i el prejudici. Ei, això segons interpretació pròpia, saps ?

-Baixa LA GERMANA, ^{EL} PATRO s'aixeca i donant-li uns diners, li diu:-

Té, com cada mesada des que et quedares sola.

LA GERMANA: Gràcies, germà.

EL PATRO: Que no saps pas el bó que es quedar-se sol.

XAFARDERA: Ja he deus passar negra amb l'Antonia .

EL PATRO: Mira si li passo que entre ella i tú si fos afer no em quedari amb cap!

-Anant, se'n.-

Bon vent !

XAFARDERA: Ai, mal mestràl se t'endugui !

Cap. 48 (91)

87.

-S'oeix, afora, EL PATRO que parla amb EL UE ARREPLEGA DINERS.-

VENUS: Sempre maleiu. Deu servir de poc la frequentació dels vostres temples, que no us pot llevar la maledicció de la boca.

XAFARDERA, alçant-se en oír la veu del marit: El meu home! I a casa el mes calent es a l'aiguera.

-Al carrer, davant la porta, es detura EL UE ARREPLEGA DINERS, vestit de les festes però amb molta pobresa.-

EL UE ARREPLEGA DINERS: Encara estem així ?

LA GERMANA DEL PATRO: Hola, Vermell !

XAFARDERA PRIMERA, sense massa por: Si mira, que hi vols fer ?

EL UE ARREPLEGA DINERS: Jo, res. Ea que hi hauria de fer ets tu, que no fas res mes que xafardejar.

XAFARDERA PRIMERA: Si el temps passa que hom ni se'n adona.

EL UE ARREPLEGA DINERS: Tu no que no t'en adones, però la casa està feta un corral i els nois van bruts i deixats que fan llastima.

XAFARDERA: Bé, no cridis ara, que tampoc no servirà de res.

EL ARREPLEGA DINERS: Massa que m'ho penso. Au, passa, passa.

-a VENUS i LA GERMANA DEL PATRO.-

Bon dia, que no se si ho havia dit.

LA GERMANA DEL PATRO: Bon dia, Vermell.

XAFARDERA, anant, se'n: Estic feta un escarras i no tinc ni un moment per mi. A la tarda, si puc, ja tornaré.

EL QUE ARREPLEGA DINERS: I no has de poder! Ja ho crec que podràs!

-surten/EL QUE ARREPLEGA DINERS i LA XAFARDERA. (33)

LA GERMANA: Ara jo aniré pel dinar, que també el tinc andarrerit.

VENUS: Voleu que us ajudi?

LA GERMANA: Mentre vaig a dalt a desar aquests diners, venta una mica el fogó.

-Ix per l'escala de la dreta. VENUS va als fogons i venta. Pel fons, lentament, passa d'esquerra a dreta.

L ADOLESCENT, que esguarda amb insis tencia la casa.
En no veure ningú, VENUS ~~ES~~ ~~VA~~ ~~ALS~~ ~~FOGONS~~ als fogons.

cap. 215 (103) 69.
i els fogons els amaga la porta de ~~entrada~~ d'entrada), sembla decebut.
Una pausa. Baixa LA GERMANA DEL PATRO.

Deixa'm, ja ho faré jo.

VENUS: ¿ue no en sé de ventar ?

LA GERMANA, agafant el ventall; i ventant: Si, filla, A mi em fa l'afecte que saps de tot. Però, no sé, em passa una cosa estranya amb tú: no voldria que treballassis en rès... Seu aci al meu devora, que parlarem. Em plau sentir-te parlar, que es com si sentís una musica.

VENUS: ,asseient, se: Com vos volgueu.

-Una pausa.-

I escolteu, avia: perquè li diuen "El Vermell" a aquest mariner ?

LA GERMANA: Perquè aci la gent de vora mar: tots tenim el nostre motiu. Hi ha, a mes del "Vermell", el "Pere de la Mort", "el Xalokuell", "el Gravet", "el Mosquit", "el Pep de la Viroña", "el Menut", "el Catxutxa", "el Xillo", "el Llissa", "el Xicarró", "el Medallons", "el Cisquet" de les flautes", "el xivit".

VENUS: Així cada casa té un motiu ?

LA GERMANA: Si, Nosaltres som els de cal "General". a la teua terra no n'hi ha de motius ?

VENUS; abstreta, la mirada perduda: No ho sé... Em sembla tan llunyana la meua terra ! Veig coses i recordo noms, però com en un somnieig o a través d'un vel de boira.

LA GERMANA: Si el recordar et fa sofrir, oblida. L'oblit es com una cortina damunt el passat. De que parlaveu amb la veïna ?

VENUS: De l'anada a l'Esglesia. Jo preguntava i ella em responia. M'ha fet l'efecte, però, que no ens enteníem gaire. M'ha dit d'un sol Deu tot poderós.

LA GERMANA: Si.

VENUS: Doncs com és que a l'esglesia hi ha tantes estatuës pintades de coloraines ?

LA GERMANA: Sont els sants.

VENUS; ue son sants ? ue fan ?

LA GERMANA: Com t'ho diria jo perquè no s'entenguesis ?

cap-048(95)

son!...son una mena d'Estat Major de Deu.

VENUS: I perquè serveixen ?

~~LA GERMANA: DEMANAR LOS COSAS~~

LA GERMANA: Per a demanar los coses.....

VENUS: Quina mena de coses ?

LA GERMANA: La salut d'un malalt, endevinar un premi gros de la rifa, que les barques trobin bonança i pesca rica.....

-Amb una transició.-

Donà'm el vinagre, vols ?.....

-VENUS s'aixeca, cerca una ampolla, va als fogons.-

Tira'l tu mateixa...Tan sols un rajolí...

-VENUS obeeix les indicacions de LA GERMANA.-

Pròu...I ara, podries començar a parar taula.

VENUS, mentre fa el que li han indicat: I com es que hi havia Sants amb
i flors
mes llum que els altres ?

(mes)

LA GERMANA: Perquè tenen més devocio, i perquè, es clar, tenen més importan-
cia. Veus? Maria, la Mare de Deu, com exemple, es, després de Crist, la que
te més categoria. Es verge i es mare, comprens?

VENUS: No.

LA GERMANA: Jo tampoc, però es així. Simbolitza la puresa i l'amor, la puresa
en l'amor. I el sofriment, que per això la nomenen Mare Dolorosa. Totes
les mares, una vegada o altra, l'hem hagut d'invocar. I les fadrines també
la veneren. Com es claror i es perfum, a la Verge Maria li es consagrat
el mes de Maig, que es quan la vida somriu més clara i olorosa. D'el Maig
en diem el mes de Maria, i les donzelles van cada tarda a l'església i
l'emplenen de flors i cantarelles. Maria es la mare de l'amor.

VENUS: Venus també ho es.

LA GERMANA: Si, m'ho ha dit el senyor apotecari, que es un senyor molt
savi quan no fa medicines, i sap el grec i el llatí. L'amor de Venus, d'a-
quella Venus de les histories i els versos, no tú, deu esser, però, com un
vent de tempesta calent i perfumat, ne ho arreballa i ho destroça tot.
I l'amor de Maria es com una carena suau, com la marinada fresca en un

xardoros dia d'estiu.

Cap-048(97)

95.

-Molt ponderativa.-

I en mar, que es la nostra vida i la nostra mort, es l'estel que guia els mariners.

VENUS, molt simple: També ho es Venus.

-VENUS ha parat la taula; unes tovalles, uns plats de terrissa, el porró curull de ví, la roda daurada d'uns estalvis.-

uan volgueu, podem dinar.

LA GERMANA: Desseguida...

-Seguint el seu pensar.-

I saps el que he pensat? Que com això de Venus te regust de pagania, i com que, segons sembla, Venus i Maria signifiquen amor, si tu volguessis, d'ara endavant en nomenaré Maria. Es un nom mes casolà, comprens? que no fa estrany com el de Venus, i m'hi acostumaré mes aviat.

VENUS: Com vos volgueu, avia; coma vos us plagui. El nom no fa la cosa i dient me Maria seguiré essent Venus.

cap-048 (98) 94
LA GERMANA, portant a taula una cassola fumejant: Ho veus com atot dius
amen ? Ets una bona minyona.

- Juan van a asseure's a taula, apareixen a la
porta del fons L HELENISTA, L APOTECARI i L A-
DOLESCENT.-

L ADOLESCENT, sense passar del llindar: Es aci .

L APOTECARI: Ja ho sabem, noi, ja ho sabem; no cal que t'escarraci'ss

LA GERMANA: Vaja! Quina hora d'anar a fer visites.

- L ADOLESCENT (O) despres de somriure a VENUS,
se'n va. L APOTECARI i L HELENISTA entren a
la casa.-

L APOTECARI, sense cap mena de compliments, com qui es creu amb dret
d'esser ben rebut a qualsevol Hora: Bon dia.

LA GERMANA: Bon dia.

VENUS:.....d ia.

L APOTECARI: Si que anaveu a dinar d' hora avui.

LA GERMANA: Com cada dia. sempre

L APOTECARI: Donc s ho sento, però no hi dinaràs pas.

LA GERMANA, no massa amble: Pac iencia.

L APOTECARI: Et porto una visita, una gran visita. Mai, segurament, no n'han tingut cap de tanta importancia.

LA GERMANA: Seguin, facin el favor, i diguin ço que se'ls ofereix.

L APOTECARI a L HELENISTA: Segui, segui. Ja ho veu: aquesta gent es molt franca i no cal pas fer compliments. Ja s'esperaran perdinar.

- L'helenista es un home *alt, de cabells massa negres*, amb un barret *d'ales amples*.

Parla amb suficiencia, e om dient sempre l'última ~~parola~~ paraula, la definitiva, i es d'una pedanteria insuportable.

L HELENISTA, asseint.se: Molt bé, molt bé.

L APOTECARI a LA GERMANA: Aquest senyor, Damiana, es el celeberrim helenista Cebrià *Vilalta*.

LA GERMANA, que no sap de qui li parlen: Benvingut sigui.

L APOTECARI: I vé a fer-li un interviu a questa noia.

LA GERMANA: ~~PER DEUS QUE LI VOL FER~~ que diu que li vol fer ?

L'APOTECARI: Una interviu.

LA GERMANA: Si no es res de mal...

L APOTECARI: No, dona, no.

L HELENISTA, des del Snaï de la seva suficiencia: Santa simplicitat !

L APOTECARI, senyalant VENUS: Aci la té, que me'n diu ?

L HELENISTA: esguardant-la com qui esguarda una pintura o un marbre: Bé, molt bé.

L APOTECARI: Venus Afrodita rediviva, snyor Vilalta.

LA GERMANA: Li agrairé que no li posi més noms estranys.

L APOTECARI: Calla, dona, calla. No siguis ignorant.

- A l'Helenista .-

Apa, home, sense compliments ! Vostè preguntí, que ella respondrà.

- A Venus.-

Aten tot el que et digui aquest senyor i diga-li tot el que sàpigues de tu.

VENUS: Si Snyor.

Cap-048/101

97.

L HELENISTA: Rès de conversa, res de diàleg. Per al diàleg son necessaries unes condicions que no tot-hom reuneix. Valdrà més que parli jo, que segurament conec mes bé que aquesta noia la materia.

-A l'Apotecari.-

Perquè, la veritat, com jo no crec ~~em~~ en miracles, el que vostès m'han contat em sembla ~~una~~ una cosa que més pertany al mon de la fantasia que no pas al de la realitat.

- A Venus, sense ~~el~~ dirigir-s'hi massa directament i amb una pedanteria un xic còmica, com si donés una conferencia-

An em a pams, anem a pams.... Venus ho es a Roma. A Grecia, on neixia, es Afrodita. Vostè ~~ha~~ nascut a Grecia ?

VENUS: No ho sé. M'he trebat dalt d'una barca, a l'hora blava de l'alba, quan la lluna es fon i el cel es daura de sol. M'han dut a aquesta casa blanca....

L HELENISTA, a L APOTECARI: Malament, malament. Nosap on ha nascut, i això,

tractant, se d'una deessa, no em negarà que es molt desagradable.

L APOTECARI: Potser pateix d'amnesia.

L HELENISTA, sever: Vostè oblida que els deus, no estan, com les humanes criatures, subjectes al mal físic, al metafísic i al moral .

L APOTECARI, aclaparàt : Té raó.

L HELENISTA, a VENUS: Afròdita, de les veus gregues APHROS, que vol dir escuma, i DYTE, del verb dyoma, o sigui penetrar. M'esplico ?

VENUS: Si, senyor, però no l'entenc. Tot el que em diu em fa l'afecte d'una musica molt llunyana que he oblidat.

L HELENISTA, amb suficiencia : Si, es clar.

- A l'Apotecari.-

Els universitaris sols podem entendre'ns amb els universitaris.-

- A Venus.-

Afròdita es la deessa de la bellesa, de l'amor, de la generació, de la mar i els mariners, de la vida còsmica. Que li sembla ?

VENUS: A mi molt bé.

L HELENISTA. A mi també.

- A l'Apotecari, amb condescendència.-

Es bastant comprensiva aquesta noia.

- A Venus.-

L'origen de la divinitat que ara ens ocupa, es força complexe. Sembla que es tracta d'una mescla en la qual l'orient ha aportat els principals elements.

- Embalant.se.-

Doncs bé, senyores i senyors.....

- Corretgint.se.-

Ferdó, em creia que era a l'Ateneu... Entre els fenicis fou nomenada As-tarté; Aschera i Atargates, entre els sirians; Mylita entre els babilonis; i entre els assiris, Istarsar....

LA GERMANA DEL PATRO; escandalitzada: Mare de Deu, quins noms !

L HELENISTA: Figura en la primitiva rel.ligió dels grecs amb els noms de Dione, Hebe, i altres que no cal esmentar, i fou venerada pels italiotes amb els noms de Feronia, Ferentina, Flora, Libera i Venus. Homer, l'aeda, en la Il.liada, la filla de Zeus olímpic i Dione i avant d'Anquises, que la

converteix en mare d'Eneas.

cap-048 (104)

-Deixant el tó oratori.-

que m'hi diu ?

VENUS, sempre molt simple: Jo, rès.

L HELENISTA, a L APOTECARI: Ho ve u ? Ho veu ?

-A Venus.-

No recorda qui foren els seus pares ?

VENUS: No sé si tinc pares.

L HELENISTA, escandalitzat: Oh! Oh! I el seu fill ? Ha tingut algun fill?

VENUS, somrient: que jo sàpiga, no.

L APOTECARI: Doncs sense saber, ho no es poden tenir fills.

LA GERMANA: Quins descobriments farà el senyor apotecari !

L HELENISTA: La figura de Venus se'ns presenta tripartita en el mite, com la del Deu del cristianisme. O sigui: deesa del cel, de la terra, i de la mar. Deesa del cel es anomenada *Urania* i també Pasífae, que vé a significar "la que llúpera a tot, hom", i hom li ha consagrat la lluna i l'estel que dú el seu nom.

VENUS: L'estel que s'encen com una flor de vidre quan va a neixer el dia !

L HELLENISTA, un xic desconcertat: Si, senyor. Com ho sap vostè ?

VENUS: Oh! Ho sé... No ho sé com ho sé.

L APOTECARI, molt content, a l'HELLENISTA: Ho veu, home, ho veu ? Si ja li deia jo !

L HELLENISTA, mes animat: Com divinitat marina atorga feliç travessia als navegants i, a la claror de l'astre que encarna el seu poder, els du a bon port, i la veneraven a Knido i a Sicília.

- A VENUS.-

Es així o no és així ?

VENUS, somrient: Si vostè ho diu....

L HELLENISTA: Divinitat terrenal, es la deessa dels jardins, i hom li ha condagrat el mes d'Abril, que es quan a Xipre celebraven amb festes la seva naixença. Vostè en quin més es nada ?

VENUS: En el més d'Abril.

L APOTECARI, triomfant: Eh ? I ara que hi diu ?

L HELENISTA, que no son Venus totes les dones nades el mes d'Abril.

L APOTECARI, apesarat: Té raó. Veu? No hi havia crigut.

L HELENISTA, aixecant-se, a VENUS: No vull molestar, la més. Vostès han de dinar i nosaltres, per helenistes que siguem, també. Altrament, jo crec que ja m'he fet la meua composició de lloc. He vingut, tant sols, convidat per aquest amic,

- es refereix a l'APOTECARI.-

per a saber qui es vostè. Vol dir, m'ho, si no hi té cap inconvenient?

VENUS: No hi tinc cap inconvenient.

L HELENISTA: Qui es, doncs, vostè?

VENUS: Venus.

LA GERMANA: No pas des d'ara, que aquest nom ens duria massa mais de cap. D'ara endavant serà Maria.

L APOTECARI, conciliador: Be, dona, no t'ho prenguis així....

L HELENISTA, esceptic: Ja ho veu: no farem res.

- A les dues dones.-

Pa'ssin, ho bé i perdonin la molestia.

Cop. 048 (107)

6

11

SEGONA NAIXENÇA DE VENUS

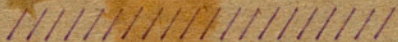
L'ACTE SEGON

-TARDOR-

L' ACTE SECON

Tardor.

cap-048/109 ~~109~~ 109 &
2.

JADRE PRIMER.

L'ESTAMPA.

La cambra baixa que ja coneixem, a casa la germana
del patró.

- Es nit. El llum encès. Recons negres d'ombra. La ^oporta del fons closa. Les tres xafarderes i la dona del patró criden i avaloten. La germana escolta i respon ^{parca}parca. Les tres xafarderes i la dona del patró estan dretes. La germana, asseguda, fa una labor de punt.

XAFARDERA PRIMERA: No pot ser !

" SEGONA: No volem aguantar mes !

" TERCERA: El poble, abans, era una bassa d'oli, i ara, amb aquesta dona, és un infern!

LA DONA DEL PATRO, a LA GERMANA: Diga'ls alguna cosa! Parla !

LA GERMANA DEL PATRO, dolçament, sense alçar els ulls de la feina: Si no em deixeu ! Si tot us ho ^{dieu} ~~es~~ vosaltres !

XAFARDERA PRIMERA: Perquè tenim raó !

" SEGONA: Perquè la raó parla per la nostra boca!

" TERCERA: Perquè la volem proclamar a crits per places i carrers!

LA GERMANA DEL PATRO: A crits ? Encara no s'?

LA DONA DEL PATRO: Venus es la tentació de tots els homes, vells i joves rics i pobres. Adhuc el marit d'aquesta.

-Per la XAFARDERA PRIMERA.-

Li volia fer un present.

LA GERMANA DEL PATRO: Que ella no ha acceptat, recorda ho.

XAFARDERA SEGONA, amb aspra ironia: Si es un sac de virtuts, la pobra !

LA GERMANA DEL PATRO: Tu, en canvi, ets un sac de males intencions i ver

XAFARDERA PRIMERA: El meu marit, que en aixó del diner era tant tocat i posat !

LA DONA DEL PATRO: La seva boca és com una flor i només sap somriure.

I el seu somriure embruixa els homes. I tots la desitgen i les seves nits tenen febre d'al·lucinacions.

XAFARDERA TERCERA: Ha de vingut els matrimonis que abans vivien en pau i gràcia de Deu. I ara els marits comparen, i de la comparació n'eixim perjudicades nosaltres.

LA GERMANA DEL PATRO, mirant la somrient amb burla suau : Es clar.

XAFARDERA TERCERA: I estan, des ~~de~~ que ella es al poble, desavinguts els prometatges. Les fadrines del nostre poble tenen fama de belles i gentils en tota la rodalia, i ara semblen velles illetges al costat d'aquesta forastera misteriosa.

XAFARDERA PRIMERA: La volem fora del poble !

" SEGONA: No la podem aguantar mes !

" TERCERA: Es el neguit i el desori de les nostres llars honrades.!

LA DONA DEL PATRO: Avia-la, perque tenim les sangs enceses i un dia farie un disbarat.!

LA GERMANA DEL PATRO: El que teniu es l'anima negra d'odi i de rancunia. Es molt mes pura i honesta que vosaltres, car no peca ni de ~~un~~ pensament, mentre vosaltres, si fossiu com ella, talvegada pecarieu d'obra. En ella, que us ignora, que no us veu, odieu la bondat i la bellesa. No us amoineu però, que ja se'n ~~mirà~~, car crec que la casarem i casar se es com enar se'n.

-Truquen la porta forana. LA GERMANA va obrir i entra el PATRO.-

EL PATRO: Bona nit. Veig que tens visita.

LA GERMANA ,contemporitzadora: Si.....Ara se'n anaven...

LA DONA DEL PATRO, insolent: Ens n' anirem quan ens semblarà bé.

EL PATRO, molt ferm però sense crits: Que sera ara mateix, perquè ja heu fet prou nosa.

- Empenyent. les cap a fora. †

Au! Via, que no puc perdre temps!

- Les tres xafarderes se'n van remugant.-

LA DONA DEL PATRO: I jo ?

EL PATRO, plantant. la a fora i tancant la porta: Tu les acompanyaras, que la nit es molt fosca i fora llàstima que es perdessin.

-Una pausa. EL PATRO s'asseu, carrega la pipa.

l'encen. LA GERMANA ha repres la seva labor.

LA GERMANA: que et passa ?

EL PATRO: A mi rès. A mi mai ^{no} em passa rès. Sempre es als altres a qui passen coses.

- Amb una transició.-

Vindrà el Pere, l'adroguar. Abans que vingui voldria parlar amb tu.

LA GERMANA: Parla.

EL PATRO: Sembla que el Pere està enamorat de Venus.

LA GERMANA: No es pas sol.

EL PATRO: No es pas sol, però ara m'interessa ell únicament, i no els altres.

LA GERMANA: Tu diras, doncs.

EL PATRO, ~~XXXXXXXXXX~~: Aquesta noia ha vingut al nostre poble, l'he duta jo, car jo vaig trobar-la, d'una manera estranya i misteriosa. No té cèdula, no té documents, no té papers que, d'una manera o altra, acreditin la seva personalitat. No recorda res del seu passat o bé ho recorda d'una manera terbolada i confusa. No sabem d'on vé, ni qui és ni com es diu.

LA GERMANA: Es diu Venus.

EL PATRO: Això és un nom de deessa i no d'humana criatura. Això és un nom de novel·la o de cançó. La gent de cada dia es diu Joana, Agustina, Rosa, Josep....

LA GERMANA: Per això jo l'anomeno Maria.

EL PATRO: Altrement, malgrat el seu origen obscur i misteriós, sembla una bona noia.

LA GERMANA: Aixó, sí! Es la rondat feta carn i ulls blaus i cabells rosos. N'es tan de bona, que no sembla d'aquest món.

EL PATRO: I ara pregunto jo: que n'hem de fer d'aquesta noia?

LA GERMANA: El que tu vulguis, sempre que sigui un bé per ella.

EL PATRO: Casar-la.

LA GERMANA, que, inconscientment, i perquè es tracta de Venus, no troba lògica aquesta vulgaríssima solució: Casar-la?

EL PATRO: Totes les noies, un dia o altre, es casen.

LA GERMANA: Totes sí, però Venus.....

EL PATRO, corretgint-la: Maria. Recorda-ho, hem quedat que la nomenaries MARIA & Maria.

LA GERMANA, concirosa: Casar-la....

EL PATRO: Erque no? Es jova, es bonica, es assenyada, es bona. que m'es vols?

LA GERMANA: Un home que sigui com ella.

EL PATRO: No n'hi ha. L'home está mancat d'aquesta espurna de misteri que hi ha en ella i que es la força del seu encís. Per tant, jo crec que

les coses no poden seguir sempre com fins ara. El millor, doncs, es legalitzar la situació d'aquesta noia.... ¿ue et sembla si te l'afilléssis ?

LA GERMANA: Com tu vulguis.

EL PATRO: No: ets tu la que ho te de voler. ¿ue potser et voldria ?

LA GERMANA: Gens.

EL PATRO: Doncs bé, un cop afillada i amb un nom no tant llampant com el que du ara, la podriem casar.

LA GERMANA: Com tu vulguis.

EL PATRO: No, no: com vulgui ella, car es per ella que hom fa la festa .

LA GERMANA: I vols dir que serà festa ?

EL PATRO : ~~&~~ Perque ho dius ?

LA GERMANA: Perque, no ho sé, però, la veritat, no sé veure Venus casada. I es l'adroguer qui li has triat ?

EL PATRO |, un xic impasient: qui li has triat, qui li has triat!...

T'adverteixo que no tinc altre interès que el seu benestar. Em sembla una bona noia i voldria fer alguna cosa per ella.

LA GERMANA, amb ironia trista: I la vols casar ?

EL PATRO: És clar: nosaltres som vells, ella jove, i ho la podem deixar sola.

LA GERMANA, accentuant el seu tó irònic: I has pensat en Pere, l'adroguer?

EL PATRO: No he pensat en ningú. És ell qui me'n ha parlat, qui m'ha fet obrir els ulls.

LA GERMANA: Pere ja no es jove.

EL PATRO: Però tampoc no es vell.

LA GERMANA: No es massa ben plantat.

EL PATRO: Però es dels més rics del poble i la podria fer anar ben vestida, i tenir-la ~~de~~ ben regalada com una senyorassa.

LA GERMANA: En fi, sigui com tu vulguis. Jo ja n'hi parlaré, però ten ho ~~ben~~ per ben entès: si ella no vol jo no penso pas violentar-la.

EL PATRO: Ni jo tampoc, dona, ni jo tampoc. Vaig a cridar a Pere, que, amb el xaloc d'aquesta nit, no deu fer gaire broma.

- Va a la porta del fons, i crida....sense cridar
gaire:

PERE&& Pere! Pere!

cap-048(198)

- Entra I ADROGUER, Timid, confús. No s'havia trobat mai en una situació semblant i això el descentra i el pertorba.

I ADROGUER: Bona nit.

- EL PATRO tanca la porta i va a asseure's amb LA GERMANA i I ADROGUER.

LA GERMANA: Seu, Pere, no faci's compliments.

I ADROGUER,asseient.se: Gracies.

EL PATRO, a I ADROGUER: Ja ens ho hem parlat i ella hi vé bé.

I ADROGUER: Venus ?

EL PATRO: No, la meua germana. Venus no en sap res encara.

I ADROGUER: Dorm ?

LA GERMANA: No: es al cinema.

I ADROGUER: Sola i de nit ?

LA GERMANA: No, home: l'acompanya Gil, el grumet.

I ADROGUER: encara pitjor ! Sempre va amb aquest ~~veient~~ xicotot.

LA GERMANA: Gelós i encara no es, la teve dona ?

L ADROGUER: Si, senyor: ge^lós. I es que no sé què em passa amb Venus, que mai no m'habia passat amb cap altra dona. No dormo, he perdut la gana, tan sols penso en ella. Es com si m'haguessin embruixat, com si m'haguessin donat una mala beguda.!

EL PATRO: si que t'ha agafat fort!

L ADROGUER: Més del que et penses. I això es terrible per un comerciant. Un comerciant ha de tenir el cap ~~clar~~ molt clar.

- Desesperant.se.-

I si això habia de durar, tancaria l'establiment i em donaria a la mala vida.!

LA GERMANA: Bé, home, no t'ho prenguis aixi. Jo parlaré a Maria.....

L ADROGUER, estranyat: A quina Maria ?

LA GERMANA: A Venus, que li dic Maria perquè em plau més.

L ADROGUER: Molt ben pensat. Es un nom més formal.

LA GERMANA: Doncs bé. Jo li parlaré, i li faré veure les aventatges d'aquest casament, les teves virtuds en el pès i en l'administració, la teva riquesa que serà d'ella.

L ADROGUER, molt content: Si, que ho serà, si !

- Penedint.se.-

....; però que no gastis massa!

LA GERMANA: I ara veste'n a dormir tranquil. i torna d'aci tres o quatre dies a cercar la resposta.

L ADROGUER, aixecant.se: Tres o quatre dies ? Es molt !

EL PATRO, rient: No, home, no! No tinguis tanta pressa ! Au, anem, i no t'ho prenguis tan a la valenta!

LA GERMANA: I es clar, home !

I ADROGUER, anant.sén amb EL PATRO: Bé doncs, què hi farem !

LA GERMANA: Bona nit.

EL PATRO: Bona nit.

I ADROGUER: I una altra vegada acompanya.li tu al cinema.

- Surten.LA GERMANA ajusta la porta. S'aseu novament. Somriu, pensant en ~~EL~~ L ADROGUER, mormola:

LA GERMANA: Ja et dic jo !

- Al carrer s'ocix la veu de,

VENUS: Bona nit, i gracies de la companyia !

- I la veu de L'ADOLESCENT, més allunyada:

L'ADOLESCENT: Gracies a tu, senyora Venus, que m'has volgut al teu costat.

- Entra VENUS. Vesteix un vestit, ~~de fons~~ sempre de forma molt folgada, més fosc de tons que en l'acte anterior, un gris o un siena, talment com si VENUS, en humanitzar-se, s'anés apagant.

VENUS: Bona nit, avia.

- diu, mentre tanca amb pany la porta forana -

LA GERMANA: Bona nit, filla.

VENUS, asscient, s'e prep de LA GERMANA: No hi aniré més al cinema.

LA GERMANA: Perquè ?

VENUS: Perquè no em plou aquella ronquera en les veus, aquelles imatges tremoloses, aquells drames d'un amor que jo no entenc i em sembla artificios nauseabund. I sobretot, aquella fosca ! L'espectacle dramatic ha d'esser una cosa nes clara, a plé dia, a plena llum, per a que podem gaudir. lo sense

artifici&: Unes escales, una columnata, i el cel i el sol.

LA GERMANA: No et creguis: a mi tampoc no em fa massa gràcia. Aquells personatges i aquelles coses que els hi passen em semblen personatges i coses d'un món que no es el meu i no m'interessa.

VENUS: I no vull anar-hi més perquè vos m'espereu i no vull ~~anar-hi~~ ~~esperar~~ vos esperar.

LA GERMANA, dolçament: No, dona: mentre tu et diverteixis.... Altrament, a-
vui volia parlar-te.

VENUS: Digueu.

LA GERMANA: Ha vingut el senyor Pere.

VENUS: Qui es el senyor Pere ?

LA GERMANA: L'adroguer.

VENUS, indiferent: Ah !

-Hi ha una pausa breu. LA GERMANA, cautament,
insisteix.

LA GERMANA: Sembla un bon home el senyor Pere.

VENUS, que tant li fa si es bo com si es dolent: Pots ser si.

LA GERMANA: I no diries que volia ?

VENUS: (Un gest denegatiu&)

LA GERMANA: Casar.se.

VENUS, sempre indiferent: Ah !

LA GERMANA: Casar.se amb tu.

VENUS, amb una certa sorpresa no massa accentuada: Amb mi ?

LA GERMANA: Si.

VENUS: I perquè no es casa amb vos ?

LA GERMANA, rient: Dona, perquè jo ja soc vella.

VENUS: Entès.

-Una pausa breu, VENUS medita. LA GERMANA la inspec-
t~~ion~~ atentament.

LA GERMANA: Què hi dius ?

VENUS, dubtant: Que.....que jo.....que jo faré el que vos volgheu.

LA GERMANA, empipada: Però, criatura, que no tens voluntat ? A tot dius
amen !

VENUS: No deieu que està tan bé dir amen a tot ?

LA GERMANA: Si que està bé, però no sempre. Pensa que la que es casa ets tu.

VENUS: I que vol dir casar-se ?

LA GERMANA, tote admirada: En bona refè que s'embra que vinguis d'un altre mon. Dona, casar-se vol dir tenir una casa, un home, fills.

VENUS: Com la gent d'aci.

LA GERMANA: Naturalment: com la gent d'aci i la d'arreu del mon.

VENUS: Un home que crida i renega, i al qual cal servir, una casa oberta a les mirades mes indiscretas, una vida aspra i dura. La perspectiva no es massa agradable.

LA GERMANA: No sempre es aixi.

VENUS: Els primers temps, no. Ho he vist aci al poble amb les parelles que s'han unit.

LA GERMANA, un xic severa, però tan sols un xic: Que s'han casat, que s'han casat com Deu mana.

VENUS: Si, avia, si, però al cap de poc temps l'home la tornat a la taverna i la dona, marcida prematurament la flor de la seva joventut, ha esdevinut un trist animal d'omne i de fill.

LA GERMANA: Això que tu dius potser passa entre els pobres. Però a tu no et passarà, que el Pere, com que té riquesa, es un home fi que no et deixarà tocar de peus a terra.

VENUS, lentament: Em fa l'efecte, moltes vegades, ~~anar~~ com si anteriorment hagues viscut una vida mes clara i mes bella que aquesta vostra, tan focca i sòrdida.

LA GERMANA, aixecant-se i passant-li la mà pels cabells en una caresa suau: Ets una bona noia, però tens el cap plé de somnis i fàntasies. I la vida no es una fantasia.

VENUS, tristament: No ho es, no.

LA GERMANA: Pensa que no t'obliguem a casar-te: t'ho proposem, que no es el mateix. I t'ho proposem perquè el meu germa i jo som vells i ne et volem deixar sola, comprens? Hem pensat en el senyor Pere perquè és ric i bon home, però si no et plau ho deixarem corre. Pensa-hi, que no corre pressa i tu decidiràs.

VENUS: I si quan vos morissiu, també moris jo?

LA GERMANA: I ara! Quins disbarats de dir!

cap-ou8 (128) "20.

VENUS: Perdoneu.m'ho, pero es que sense vos, que heu estat tan bona, ~~est~~ em sembla que no podré viure.

LA GERMANA, que vanament vol ocultar la seva emoció: Mira, filla, valdria més que la deixem aquesta conversa i ens n'anem a dormir que ja comença a passar de l'hora.

VENUS: Com vos volgueu, mare.

LA GERMANA, exterioritzant un xic més la seva emoció, però sense fer drama: M'has dit mare.

- Des del peu de l'escala.-

Has après de dir mare.

VENUS, recollint la labor: Que us plau que us ho digui ?

LA GERMANA: I es clar, filla, si fa tan temps que no m'ho dit ningú !

- Comença a pujar l'escala.-

VENUS: Doncs us ho diré sempre.

- Una pausa breu. S'oeix com LA GERMANA, lentament

- el peu dels anys - puja l'escala.-

LA GERMANA: Espera't un xic, que apagaràs el llum.

- Una altra pausa.-

VENUS, amb la veu feta sospir i amb una ^{tendresa} ~~veu~~ gairebé inefable:

Mare....Mare....Mare....

LA VEU DE LA GERMANA: Ja pots apagar.

- VENUS apaga el llum. Rosta il.luminada per ^{la clar} ~~la clar~~
^{hor} de les cambres altes, la boca de l'escala. Quan VE-
NUS se'n hi va, comença a caure el

TELÓ.

cap-048 (128)

22

UADRE SEGON.

////////////////////)

L'ESTAMPA.

cap-018 (130)

Una paret blanca, d'una blancor immaculada. Una finestra
mes aviat xica que gran, però no massa xica, que deixa veure la blavor
del cel, i, més profunda, la blavor de la mar.
Al costat de la finestra una cadira.

-VENUS es asseguda vora la finestra. Vesteix un vestit gris, d'un gris de perla sota la llum, es pot dir: no massa fosc, encara.

Als seus peus, ^esegut a terra, L' ADOLESCENT.
Durant les pauses del diàleg s'oïx la remor de la mar sota els vents de la tardor. ^{Matà}

Natí de darreries de setembre.

L' ADOLESCENT: Tu, senyora Venus, ets molt bona amb mi perquè em deixes estar a par al teu costat. I els altres, perquè em somriu i em deixen estar al teu costat, em tenen odi.

-VENUS, abstracta, meditativa, no respon. Esguarda a través de la finestra la mar avaluatada. L' ADOLESCENT segueix monologant. -

No em respens? No em dius res? A mi no em dol, seps? que no em responguin. Jo, mentre pugui estar amb tu, i pugui mirar-te i sentir la teua calor, ja estic content.... Jo, abans, em sabia molt pobre i m' avergonyia i m' entristia de la meua estreta. Per estar amb els meus era massa dur

fant, i els altres infants no em volien perquè no tenia dimors ni joguines com ells. Només tenia la companyia de la mare i anaven a passejar unes roques que l'aigua de la mar vesteix de randes d'escuma, i anaven al cementiri a pregar davant la tomba del pare, que hi ha florit un gòdini verme l com una posta de sol... Però des que has arribat tu i m'has mirat i m'has parlat, estic més content i més orgullós, que tenint-te a tu, senyora Venus, ja tinc tot el més bell de la terra.

VENUS: Avui la mar està avalotada.

L ADOLESCENT: Bufa el xaloc.

VENUS: Ja no sembla la mar festosa dels dies d'estiu.

L ADOLESCENT: Avui no t'has banyat, no has anat a la platja.

VENUS: A mi em plauria banyar-me tota nua.

L ADOLESCENT: No ho pensis pas, que no tot-hom sabria mirar-te com jo.

VENUS: Tu tens la mirada pura i ells la tenen densa i feixuga de luxur.

L ADOLESCENT: Tu n'ets molt agradada de la mar.

VENUS: Sí.

L ADOLESCENT: I jo, Venus? no voldria que hi anessis mai.

VENUS: Perquè ?

L ADOLESCENT: Perquè quan te'n vas nedant mar endins, tinc una por de perdre't, una por de quedar-me sol, senyora Venus !

VENUS: Tu ja no t'hi quedaràs mai més de sol. El meu record t'acompanyarà sempre i serà com un gran resplandor en la teva vida.

L ADOLESCENT: Veus ? Això sí que es veritat, que des que ets al poble, quan marxem a pescar mar endins i estem tants dies fora, tinc mes ganes de tornar perquè ara al poble a més de la mare, t'hi trobo atú, senyora Venus, tan plena de somriures ~~resplandors~~ i resplandors. I quan som en mar hi penso molt en tu, només faig que pensar en tu. Sobretot de nit, quan la nit es vesteix d'estrelles. En mar les estrelles tenen més llum que en terra i emplenen la mar de tremoloses mirades blaves verdes, blanques, daurades, talment com si, en lloc de peixos, haguessim de pescar estrelles. I n'hi ha una que anuncia l'alba, que es com una flor de febre.

VENUS: Aquella estrella es diu Venus, com jo.

L ADOLESCENT: Ja ho sé, i per això t'hi veig a tu.

- Una pauca. A fora s'oixen el martelleig d'uns
calafats i els crits joiosos d'uns infants -
I, esguardant l'estel encès en el cel de l'alba, penso en tu, que quan
camines sembla que dancis i quan parles sembla que cantis.

VENUS: Com m'estimes, infant!

L'ADOLESCENT, amb goig, amb orgull: Si que t'estimo!

VENUS: I com et farà sofrir l'amor, ànima sensitiva & i pura!

L'ADOLESCENT: No que no sofriré, perquè ara és l'hivern i a l'hivern
moltes vegades no anem en mar perquè la tempesta ens en priva. Llavors
la gent de mar resta reclusa a casa, vora el foc, i el vent corre lliure
i enfollit pels carrers.

-Imitant el vent-

Uhhhh! Uhhhh!..... I jo beneiré la tempesta que em lligarà al
teu costat.

- VENUS, abstreta, calla. -

Oi que m'hi vols al teu costat? Oi que no et faig nosa?

VENUS: (En resposta li passa la mà per la testa en una carèsa lleu)

L'ADOLESCENT:

Jo ja sé callar, saps ? I miran-te i sentin-te prop meu en tinc ben bé prou i estic content

- Amb una ombra de tristesa en la veu -
Com que ja ho sé que no puc demanar massa coses!....

VENUS: Ets digne de tenir-ho tot, petit Adonis meu: la riquesa, la glòria, l'amor.

L'ADOLESCENT, contemplant els seus parracs i les seves mans buides: I no tinc res !

- Corretgint-se -

Es a dir, sí: tinc la mare ; i et tinc a tu !

- Amb una ombra de temença i d'inquietud.

Veritat que et tinc també a tu ?

VENUS: Sí, fill.

L'ADOLESCENT, amb enuig: No m'ho diguis fill, que ja m'ho diu la mare.

- VENUS, estranyada del tò, l'esguarda fit als

ulls. Després compren i somriu dolçament, tristament. -

VENUS: Infant ! Tu no saps que, ho diuen els poetes, l'amor deixa regust de cendra.

- Sota el bès d'una alenada d'aire, VENUS s'estremeix.-

Fa fred, no trobes ?

L ADOLESCENT: Més en farà.

VENUS: S'apropa l'hivern.

L ADOLESCENT; aixecant.se: Si tot just hem entrat a la tardor.

VENUS: La tardor. Juno i Pomona, en lloc de Venus. Camps despulats, arbres que es vesteixen de color d'aram, olor de ví novell i de terra calenta, postes de sol magnífiques, nits que comencen a fresquejar, i els dits del vent que truquen a cada finestra. Tardor ! Els ocells emigren vers les terres càlides i al bosc sembla plorar la flauta de Pan bicorne.

L ADOLESCENT: Es ~~que tanca les portes de l'estiu~~ ^{que tancarà} la festa major, que el sentiràs veritablement el temps tardoral amb el seu gran silenci i la seva e' or intensa. Finita la festa major els senyors de la colonia emigren i el poble torna a esser com el conegueres en arriivar a quell metí d'abril. Se'n van vers la

ciutat, vers les petites miseries i ambicions de la ciutat. I el poble torna a ser nostre, del nostre cos i de la nostra veu. I la platja resta deserta, noblement deserta, volent oblidar el record frívol d'aquella pobra gent que jugaven a senyors. La festa major, encara que ja sigui entrat el temps tardoral, es l'adeu tardoral: un adeu tot virolat, tot plè de músiques i crits joiosos. Hi ha l'envelat de la plaça de dalt amb cortinatges i miralls i lluminaries; les barraques de la fira, amb una graciola música desacorde de flabiols i ~~amb~~ trompetes, amb un mostrari enlluernador de nines que tanquen i obren els ulls, de caballs de cartó pintats de blau i rosa davant els quals senten enveja els caballs veritables que ajuden a treure les barques i llauren la terra fecunda, de soldats de plom que, de nit, quan ningú no els veu, donen jugar a guerres dintre la capça, de jocs de botxes, de pilotes, de cercols i de carros amb rodes de debò.....

- Encisat pel record dels anys que han fugit - una cosa més maravillosa la fira !
- Després d'un moment, retornant al tò brillant-

I després hi ha un carroussel que dona voltes sota un cònic cel de sortija i boles de vidre blanc, vermell, daurat, al só rogallós d'un orgue invisible.....I els còmics que fan una funció a la sala del cafè de Dalt i alguns anys la funció fins i tot es amb musica....I al Cafè de Baix hi van els tres dies que dura la festa major, unes dones dolents molt pintades, que ballen i canten i per diner s'entreguen als homes... I a la plaça fan sardanes...no n'has vist / ballar mai, senyora Venus? ..i la tenora canta amb una veu dolça ~~amb la veu de terra~~ i calenta com la nostra terra.. I després hi ha la processó per dintre de la mar... Tu sempre les havies vist en terra les processons, oi? Doncs ací la fem en mar. És en caure la tarda, quan al cel molt blau encara queda resplandor de sol...

- Amb una transició brusca i un aire de fatiga

En canso...No de parlar, no: d'estar dret.

- S'asseu com abans als peus de Venus, que l'observa amb inquietud. Ell, per a tranquil·litzar-la, fa el següent incís:

No es rès, no es rès, dona.

-I segueix:-

Vuràs.....Totes les barques les guarnim amb flors, amb donasses, amb papers de colorà.... I hi pugen les senyeres i els penóns, i els capellans amb unes casulles galonejades d'or, i uns nens que canten i duen eiris encesos que son com flors de llum damunt la mar, i la Verge amb tálam i tota coberta de les últimes ^{roses} ~~flors~~ de l'estiu. I saps què, que ara hi penso?...La mare empenyaria si em sentia dir això, però ara no hi es la mare...

- Agenollant-se -

Donc penso que, en lloc de la Verge, que es de fusta i té els ulls de vidre, hi fossis tu a la processó, i la festa es fes per tu, que ets de carn i tens ulls que poden mirar i poden plorar. Tu, com el dia que et varem trobar tan lluny de la plitja, dreta a la proa de la barca florida vestida d'or per l'or d'un últim raig de sol.

VENUS: Adonis meu! Petit i estimat Adonis meu!

- L'agafa pel cap. L'apropa al seus llavis, el beu

llargament; després l'aparta i somrient, l'esguarda. Una pausa.

L'ADOLESCENT, pàl·lid, tremolós: M'has besat! M'has besat, senyora Venus!

- Amb una gran emoció

Ai, Deu meu! si fins ~~no~~ sembla que el món ara te mes llum que mai!

-A fora canten uns ocells.-

Ràpid, c au el

T.L.L.C.

UADRE TERZER.

Cap. 018/112 64.
I Establiment: Una plaça oberta davant la platja. Ombra amable d'unes
platanes en primer terme, que fan nes lluminós el fons. Es una sinfonia
en blau, en verd i en or; blau de la mar, verd dels arbres, or del sol en
la platja.

Varades a la sorra hom veu unes barques que uns joves
guarneixen amb flors; els pals, l'orla, la proa que talla les ones.

A primer terme, a l'esquerra, les parets del café i a fora,
al carrer, unes taules, dues o tres. No les taules rodones i de marbre
dels cafès de ciutat, sinó unes amples i quadrades taules de fusta, negro
ca per ~~amb~~ i'us. I unes cadires que s'adiuen amb les taules, unes cadi
pintades de negre i amb el seient de boga.

Una observació: no massa color local, no massa tipis
me, ca r aquesta no es una comedia realista sinó tot el contrari d'una
comedia realista.

entendre el que diuen: cal que parlin, que no restin embabiecats contemplant el públic o l'apuntador.

Una pausa. Cessa la música. Aplaudiments per a que repeteixin, cosa que, com no convé a l'autor, no es realitza. Moment de gran animació de les rotllanes que es desfan. Passen amunt i vall homes i dones, joves i vells, alguns infants, tots mudats de les festes. Durant tot el quadre caldrà que, no tan accentuadament com en finir l'altre sardana que restava encara del programa, a la plaça hi hagi certa animació: unes parelles d'enamorats, uns grups de noies - tres o quatre - perseguides de tres o quatre jovenets que els hi diuen coses; una vella, sola; un altre vella acompanyada; dos senyors; un xicot jove solitari....

EL QUE TE L'ANIMA NEGRA DE FANATISME: He d'anar a casa.

L'ENAMORAT DE LA MAR: Com més triguis a anar, hi més hi guanyarà la família.

EL QUE TE L'ANIMA NEGRA DE FANATISME: Heretge!

EL QUE ARRIPLEGA DINERS: No et pensis, a mi ja em plau que la gent es diverteixi, però, ¡quina manera de llançar els diners en beguda i en ballats!

no intervinguin en política, tot anirà bé.

EL LUBRIC: Tenia al costat la noia de cà'l Xillo...ES bonic a aquella noia! Dintre la brusa de seda els pits li saltaven com dues coloms, apresonades! M'hauria plagut mes tenir-la abraçada ben estreta!

EL SERGENT DE LA GUARDIA CIVIL: La política es la perdició dels pobles. Si, senyor. I els obrers, sobretot, no n'han de fer de política: mentre treballin i cobrin no han de queixar-se.

EL ADROGUER: Té raó, té tota la raó, senyor sergent.

EL LUBRIC, amb els ulls encesos: Tenia una torbadora olor de mar, de roba nova, d'alcova calenta!

EL SECRETARI DE L'AJUNTAMENT: I quan no hi ha feina?

EL ADROGUER: Malament, per no han d'anar afiat.

EL SERGENT DE LA GUARDIA CIVIL: quan no hi ha feina, que tinguin paciència i reposin per a quan n'hi torni a haver.

EL SECRETARI DE L'AJUNTAMENT: I si el jornal no els arriba?

SERGENT DE LA GUARDIA CIVIL: Tampoc m'arriva a mi i m'aguantó.

-Amb indignació-

EL QUE ARREPLEGA DINERS: Ella es una dona estranya que no sembla d'home
mon i hom mai no sap ni el que pensa ni el que farà.

SECRETARI DE L'AJUNTAMENT, amb un somriure ensucrat: Ja ho sabem que hom
parla de casament.

L'ADROGUER, molt torbat: Deixin parlar, deixin parlar.

-Per l'esquerra venen L'APOTECARI i L'HELENISTA.-

L'HELENISTA: Vostè s'ha entestat que es tracta de Venus i jo, amb tota la
meva sòlida erudició i la meva més sòlida cultura i encara cultura helé-
nica, puc demostrar-li que s'enganya.

L'APOTECARI, amb una còmica enganyia: No m'ho demostrí, enyor Vilalta! Per
zeus i tots els déus de l'Olimp, no m'ho demostrí!

L'HELENISTA: Es tracta, ja l'ivaig dir, d'una mixtificació per part d'ella,
o d'una fantasia per part de vostès.

L'APOTECARI: Jo li prego el silenci, senyor Vilalta. No negui ni afirmi:
calma. El silenci es la flor més preuada de la saviesa. A més a més, vos-
tè sap que mai hom no esta ben segur dels descobriments. Vostè creu
haber descobert que no es tracta de Venus, però ¿i si s'equivoca?

L'HELENISTA: Jo mai no m'equívoco! La meua paraula es sempre la definitiva.

L'APOTECARI: Faci ho pel poble. Pensi en els perjudicis que les seves veratles per doctes que siguin, i jo no dubto que en siguin, ens produïrien+. Pensi que la presència de Venus ens ha dut molts ferasters, que a huc la companyia dels trens ha fet tarifes especials, que la premsa nacional i estrangera parla de nosaltres....

L'HELENISTA: **E** que vo etè em demana es un gran sacrifici.

L'APOTECARI: I no home! Altrament hi ha savis que afirmen que es tracta de l'auténtica Venus.

L'HELENISTA: Callaré per patriotisme i per ganes d'afavorir aquest poble. Pero no em parli mai més d'aquells savis, que son uns rucs. Aci no hi ha mes savi que jo.

L'APOTECARI: Si, senyor; si, senyor. No m'he dubtat mai ! Seien-hi una miqueta mentre esperem la processó ?

L'HELENISTA, visiblement ofès: Seien-hi.

- S'apropen a la cantada de les forces vives, que

Cap-078 (150)

s'aixequen per a rebre'ls. Salutacions, encomiades, etc.

L ADROGUER: Caram, el senyor Vilalta !

SERGEANT DE LA GUARDIA CIVIL; A la orden !

SECRETARI DE L'AJUNTAMENT: Hoste il·lustre !

L HELENISTA: Com vá, senyors ?

L APOTECARI al SECRETARI: Aquest qualificatíu, tan merescut, d'il·lustre que ha donat al nostre amic, m'ha suggerit una idea. I si el nomenavem fill adoptiu d'aquest poble ?

L ADROGUER: Molt ben pensat !

SECRETARI DE L'AJUNTAMENT: Fora un honor per a nosaltres!

L HELENISTA, amb falsa modestia: Senyors, senyors....

- L'IL·LUMINAT i EL PATRO venen parlant per l'ocurrència de la guerra i es reuneixen amb els altres mariners.-

EL PATRO: Hola, minyons.

EL LES FORT: SBieu, patró.

EL LUERTIC a L'IL·LUMINAT: On eres, que no t'he vist fins ara ?

L'IL·LUMINAT: Fora la mar.

EL LULRIC, amb estranyesa: Sol ?

L IL·LUMINAT, amb un lleu somriure; que vols que et digui ? Encara que ho sembli, no hi estic mejo de sol.

L APOTECARI: I aixó serà motiu d'organitzar una festeta.

EL SECRETARI: Una festeta ? Una festassa !

-Torna a dir-se una sardana. Passen noies i nois,
com abans, que van a puntejar-la.-

L HELENISTA, sempre falsament modest: Jo, la veritat, senyors....

L APOTECARI; Farem un dinar de peix i el cuinaran els mateixos mariners.
Cosa succulenta, senyor **Vilalta**, cosa succulenta !

L HELENISTA: Vostè es un epicuri.

SECRETARI DE L AJUNTAMENT: I cal no oblidar una altra festa: la del
càstament del senyor Pere.

L HELENISTA, distret: Ah !

L ADROGUER, molt vermell: Home, jo....

EL SECRETARI: Vostè, no ho negui, perquè aci som de confiança, opta a la
na de Venus.

cap. 118 (152) 42.
I HILLENISTA a L'AFOTECARI, adreçant-se sobretot a L'AFOTECARI: Venus,
en la mitologia, es casa amb Hefest , més conegut per Vulcà. I en la vida

- A L'ADROGUER.-

no es adroguer ventè ?

L'ADROGUER : Si, senyor, per a servir-Lo.

L'HELENISTA: Gràcies....I en la vida és a casa amb Hermes, o sigui Mer-
curi, deu dels comerciants i els lladres.

L'ADROGUER, astorat: No l'entenc.

L'HELENISTA: Tant se val !

- Fineix la sardana. A laudiments com abans,
anima ió, etc.-

EL LUBRIC a L'II LUMINAT: Quina manera de passar la festa major! Sol
com un mussol i a la vera la mar !

EL JE ARREPLEGA DINERS: Així no gasta.

EL PATRO: Només perdes en els diners, tu. I al món hi ha altres coses a
més dels diners.

cap-048 (153)

EL LUBRIC: Hi ha l'amor.

EL MES FORT, per l'IL LUMINAT: Potser si que està enamorat.

SERGEANT DE LA GUARDIA CIVIL: I a que és debem el goig de la seva visita?

SECRETARI DE L'AJUNTAMENT: Tal vegada es tracta novament de Venus?

L'APOTECARI, després d'una mirada imploradora a L'HELENISTA: No, no; res d'aixó, senyors. Avui l'he convidat per a que veigi la processó marítima, que és un espectacle, que, n'estic segur, li plaurà.

SECRETARI DE L'AJUNTAMENT: Un espectacle molt poetic. Jo l'he tractat en un poema que em va guanyar la flor als jocs de Girona.

EL QUE SEMPRE TOCA DE PEUS A TERRA: Potser si que també Venus t'ha conferit.

EL PATRO: Aquesta noia ha portat amb la seva presència una aura amorosa al poble que ha desencantat a tot-hom.

EL LUBRIC, amb la gola eixuta: Jo, com que no tinc res mes, donaria deu anys de la meva vida per haver-la.

EL MES FORT, amb un sen de purx de darr la taula: Jo tota la meva força.

IL LUMINAT: Jo tots els meus somnis.

Cap. 048 (1911)

L'ENALORAT DE LA MAR: Es bella i misteriosa com la mar.

- Un noi i - o un vell, tant se val - s'apropa
al de la benemèrita.

SERGEANT DE LA GUARDIA CIVIL: Te raó. Ja no me n recordava. Digueu, los, hi
que hi, vaig desseguida.

- AL SECRETARI.-

S' està formant la processó. Anem, hi ?

SECRETARI DE L' AJUNTAMENT: Anem, hi. A reveure, senyors.

SERGEANT DE LA GUARDIA CIVIL: Fins ara.

~~ES~~ L' APOTECARI: Fins ara.

-Ixen el de la Benemèrita i el poetastre.-

L' ADROGUER a L' HELENISTA: Li agradara. Es una cosa molt pintoresca.

L' APOTECARI: Abans sen' parlava molt. Ara, però, ha quedat un xic e
eclipsada per la gloria de Venus.

-Per l'esquerra arriben VENUS, L' ADO-
LESCENT i LA GERMANA DEL PATRO. Dolça-
ment va caiant la tarda.

LA GERMANA, als mariners: Hola, nois. Us la deixo aci, que jo& me 'n vaig a la processó.

EL QUE TE BL'ANIMA NEGRA DE FANATISME: I jo t'hi acompanyo.

EL QUE SEMPRE TOCA DE PEUS A TERRA: Sin que irás mal acompanyada!

-I xen per l'esquerra LA GERMANA i EL QUE TE BL'ANIMA NEGRA DE FANATISME, ^{VENUS} saluda amb un somriure i un gest suau de ^{la} ma, que te gràcia d'ala i de flor, L APOTECARI i els seus dos ~~acompanyants~~. Després s'asséu amb els mariners.

EL LUBRIC: Ara si que estem ben acompanyats !

L IL LUMINAT: Quina enveja ens tindran!

EL QUE SEMPRE TOCA DE PEUS A TERRA: Com presumirem!

- Cridant-

Noi! Porta beguda i porta la depressa i de la millor que tinguis.!

L ADOLESCENT ^{VENUS}: Perque li somrius a L ADROGUER ? Es vell i ric, dues cose; ben lletges.

VENUS, somrient: Pobre infant! Comences a estimar, comences a sofrir.

EL MES FORT: semblen ^{dos} enamorats!

EL PATRO: Que t'ha semblat la sardana ?

VENUS: M'ha plagut.

L IL LUMINAT: Un poeta de Catalunya ha dit " que es la dança mes bella de totes les dances que es fan i es desfan"

VENUS:M'ha fet l'afecte que em recordava unes altres dances i uns altres cels...No se:es com si ho hagues vist en una altra vida.....

-Els mariners, guanyats per l'encís de la dona bella, escolten atentament. Ella parla, com sempre fa, una mica per a si mateixa, una mica absent i llunyana.

Hi havia una altra arquitectura, hi havia una altra indumentaria, hi havia un altre paisatge, hi havia una altra religio. I no obstant, la a-vui em recorda l'ahir, un ahir que no se si ha existit o l'he somniat.

Hi ha la mateixa ~~luminositat~~ lluminositat, la mateixa joia. El flabiol de la ~~vostra~~ vostra cobla es com una reminiscencia de la flauta de Pan.

- VENUS, perduda en el seu somnieig, calla. Una pausa breu.

L ADOLESCENT a L IL LUMINAT: Mira. la la tenim amb nosaltres, al nostre costat, la podriem tocar, i sembla que no hi sigui !

Un repic de campanes en festa trenca les paraules de L'ADOLESCENT.

VEUS: Ja venen! Ja venen! La processó!

- La plaça s'emplena de gent. Els que adorhavent les barques, que uns mariners tenen a punt per a la partida, venen a primer terme. S'ocix, apropant-se, una marxa amb esgarips de corneti i roncar de trombons. Comença a arribar la processó. Unes nenes vestides de blanc, l'Ajuntament en pes, la música, uns mariners que duen la imatge venerada dels pescadors- una Verge amb una corona auria i un vestit llampant- el rector i dos o tres capellans amb casulles daurades, nariners i dones de mariners que tiven flors al pas de la Verge, el sergent de la Guardia Civil i quatre individus de l'esmentat cos, penons i senyeres, ciris encesos. A una barca pugen la imatge i els capellans, a una altra l'Ajuntament i, seguides d'altres barques florides, avancen mar endins.

La musica segueix tocant. La gent crida i exulta de joia. Els flams dels ciris contrasten amb la blavor maravellosa del crepuscle. -

Es clou la cortina.

cap-out 8 (159)

Cop. 018 (160)
6

" SEGONA NAIXENÇA DE VENUS "

L' ACTE TERCER.

- HIVERN -

cap-048161

L'ACTE TERCER.

&*****&

Hivern.

cap-048 (162)

XXXXXXXXXXXXX.

QUADRE PRIMER

L' ESTAMPA.

A & casa de LA GERMANA DEL PATRO, que
ja coneixem.

LA FARSA.

- Hivern. Tarda de diumenge. Per a aprofitar la claror diurna, al fons, a més de la porta de fusta, que tan ~~sota~~ es tanca quan arriba la nit, hi ha una porta vidriera, rera la qual hom veu la platja deserta de gent, una mar ombrívola, un cel gris.

- A la vora de la taula un ~~braser~~ braser.

VENUS i LA GERMANA acaben de dinar. El gris del vestit de VENUS es mes fosc que en l'acte anterior. LA GERMANA, com sempre, vesteix de negre.

Les dues ^{donec} desparen la taula.

LA GERMANA : Daixa, deixa: ja ho faré jo.

- VENUS, naturalament, no l'obeeix. LA GERMANA, en to de dolç reny, diu:-

Be, vaja.....

-Despres d'un moment-

I ara esperarem que l'aigua sigui calenta per als plats.

-S'asseuen les dues donec a l'entorn del braser, la la cendra del qual remena LA GERMANA amb la pala.

No trobes que fa fred avui ?

VENUS, amb una esgarripança: si: molt.

LA GERMANA: Ha sigut sobtat aquest any l'hivern.

VENUS, lentament: I semblava que mai no havia d'arribar.

LA GERMANA: L'hivern, Maria, sempre arriba.

-Somrient-

El que ve ja el passaràs millor.

VENUS: (Una mirada interrogativa)

LA GERMANA: En una casa més rica i més luxosa, amb bona taula i bon lli i bona estufa. L'hivern que ve ja seràs tota una senyorassa.

VENUS, lentament: L'hivern que vé és tan lluny!

-Una pausa. LA GERMANA es posa un mocador negre al cap. VENUS pregunta:

Us n'aneu ?

LA GERMANA: Desseguida torno. M'arrivo un moment a casa de Gil, el teu enamorat, que m'han dit que està un xic malalt.

- Surt pel fons. Una pausa.

VENUS: L'hivern, l'avui. Branques negres i nues retallant-se damunt el cel gris. Una mar avalotada, d'onades amenaçadores, que te veu de re-

gany.Fred:Cendra damunt la flama del cor. Seny.Prudencia.Pensar en el demà: Les noces, l'adroguer....

-Amb un estremiment-

Quin fred! I el menut malalt!

-Amb una transició que la fa tota resplandent i idona a les seves paraules i a la seva expressió una gran força lírica.-

L'ahir, en canvi, ¡quina llum, quina sang calenta, quina joia profunda!

-Recodant les belles paraules antigues, com en una oració:

"Afrodita,

la qui amà els somriures, tot seguit de veure'l, l'estimà amb desig violent en son cor: se'n anava a Ciprios i al temple flairós de Pafos, a dintre del seu bosc sagrat: allí té l'altar.

Quan hi fou entrada tancà les formoses portes, i les Càrites banyàren-la, ungiren-la de l'oli d'olor que fa brillar els cossos dels deus eternals. Vestiren el d'ella de vesta formosa i tota brodada amb punt d'or....

He jagút al llit d'un home mortal.....

....Més si algun dels homes mortals
 llavors et pregunta quina fou la mare que dins la cintura
 portá el fill amat, diga-li (recorda't del que et dic)
 una muntanyenca ninfa de pell fresca com fulla de rosa
 de les d'aquest bosc; perquè si diguessis per clar, tot vanant, te'n
 sense seny, que un dia t'unires d'amor amb la Citerea
 de bella corona, Zeus, irritat, damunt llançaria't
 un llamp fumejant "

-Mentre ha dit, lentament, unciosament, aquest frag-
 ment de l'himne homeric, la cambra s'ha emplenat d'u-
 na calida llum rosa i or i s'ha oït, talment com marcat
 el ritme dels versos, una lira oculta. Ara l'escena
 s'enfosqueix, esdevé grisa, d'un gris de plom: es que,
 pel fons, molt mudat amb la roba de les festes, entra
 L'ADROGUER.

L'ADROGUER, molt content: Bona tarda, Maria.

VENUS, amb la veu freda i apagada: Bona tarda.

- L'ADROGUER s'asseu al costat de VENUS.-

L'ADROGUER: Que estas sola ?

VENUS: L'avia ha eixit un moment, pero torhara desseguida. Vols que la vagi a avisar ?

L ADROGUER: No, dona ! A mi ja em plau trobar te sola, i no pas per res de mal, ei ! que ja saps que soc un home formal i entenimentat. ...
Peró, que vols que et digui ? trobo que a soles fa de mes bon festejar
- Una rialleta grotesca d'un home que vol fer el viu.-

Qué te'n sembla ?

VENUS: No hi entenc, jo.

L ADROGUER: Oh, no et pensis; tampoc no hi entenc gaire jo, que, quan era jove i ho podia aprendre, no em vagava: tenia massa feina a fer diners. Ara ja els tinc i el que vull fer es la joventut i vull que tu m'hi ajudis. Ja veurás que te la passaras be amb mi i com t'envejaran totes les altres noies del poble. Renovaré tot el mobiliari i et comprare una radio gramola... T'agrada la musica ?

VENUS: Si, es clar.

L ADROGUER: A mi no gaire perque, escoltant la, fa perdre el temps. Tú e perdras per mi, car la dona d'un comerciant de responsabilitat i possibilitats pot permetre's ^{tot els} luxes: adhue el de perdre el temps. Qué et sembla

VENUS, indiferent: Bé.

L ADROGUER: Oh, tot ho trobes bé, a tot dius que sí, però quina fredor hi ha en les teves paraules! Jo voldria que fossis d'una altra manera. Ja em plauen l'obediència i la passivitat, puntals d'una societat ben ordenada, però, que et diré? no em desagradaria que alguna vegada em diguessis que no.

VENUS: Les paraules no tenen cap valor, i tu, com bon comerciant, ja ho hauries de saber. El que té valor són els fets.

L ADROGUER: Trobo que tens raó, una raó una mica cinica, però va, ja...

- Després d'una breu pausa, que aprofita per encendre un puro amb anella, afegeix:

I del viatge de núvis? Que me'n dius del viatge de núvis?

VENUS: Jo? El que en diguis tu.

L ADROGUER: La veritat, Maria, m'agradaria que tinguessis més iniciativa. Quan sigui casat amb tu, em farà l'efecte que en lloc d'una dona tingui un moble.

VENUS: Doncs no t'hi casis.

L ADROGUER: Així sí ~~que no~~ que no! He donat paraula i quan dono paraula la Altrament, tot el poble sap que festegem i si el casament es

desfeia es burllarien de mi i, qui sap! potser fins i tot l'establiment se'n regentiria, i l'establiment es sagrat!

VENUS: Com tu vulguis.

L ADROGUER: Ja, per sempre més, fora "el senyor que s'havia de casar amb Venus". I figura't quina riota!

- Amb una transició.-

Estarem poc temps fora, uns quinze dies, que per a un viatge de nuvis ja n'hi ha ben bé prou.

VENUS: Com et sembli.

L ADROGUER: I mentre siguem fora faré venir un germa meu de Manresa per a que tingui cura de la botiga. I si ensavorriem i el viatge de nuvis ens semblava massa llarg tornarem abans de quinze dies. Ja veuràs mentre no hagin tornat estaré amb l'ai al cor, car en aquest món no ens podem fiar ni de la família.

VENUS: Valdra més, doncs, que no ens moguem.

L ADROGUER: No, dona: el viatge s'ha de fer perquè es tradició i cal respectar les tradicions. Altrament, si no el feiem em pendrien per pobre i a un comerciant li convé, encara que no tingui un clau, i estigui amb l'aigua al coll, que sempre el prenguin per ric.

-Canviant de tó,-

Podriem anar a Roma o a Paris. A Roma veuríem el sant Pare i Mussolini. A Paris-la Josefina Backer i la torre Eyffel. Que t'estimes mes ?

VENUS: M'és igual.

L ADROGUER, decebut: Tot t'és igual.

VENUS: Tot.

L ADROGUER, trist: Què hi farem.

-La mira, inquiet. Es veu que sofreix perquè no la comprèn. Xucla nerviós el cigar i llença a l'aire grans bocanades de fum. Una pausa, passada la qual, el pobre adroguer, un xic amargament, diu:

Jo ja comprenc que una noia com tu, tan maca i enlluernadora, es mereix altra cosa. Tu ets jove i jo, si no soc vell del tot hi estic molt aprop: tu ets bonica com un sol i jo tinc un inici de calba, un ventre massa insolent i provocatiu i, segons diu el metge, un xic d'arterioesclerosi. A tu et plauria mes un home jove, presumit. Ah, però els homes joves i presumits donen mal resultat ! Els homes joves i presumits no tenen aptituds per al matrimoni i porten molta mala de cap a les famílies. Casar-se amb un home d'aquestes condicions es com casar-se amb un maniquí. Qui ha de lluir no es pas l'home: es la dona. I amb mi, Maria, lluiras de debó. Tindrás tot el que desitgis: joiells, ves-

tits de seda, perfums, tot. No en tindras queixade mi. I fet, i fet, hauré conseguit l'aspiració màxima de totes les noies com cal: fer un bon casament. Estas contenta ?

VENUS, freda, indiferent: Molt.

L ADROGUER: Ja veig que no, però estic segur que amb el temps, quan et vegis mestressa i senyora de tantes coses bones, canviaràs de manera de pensar. Ja veuràs: el matrimoni, a fi de comptes, és un negoci com qualsevol altre.

VENUS: I l'amor ?

L ADROGUER: Ai, noia! Encara estem així ? L'amor es cosa de novel.la i la vida no es pas una novel.la

VENUS: No ho es, no.

- Una pausa llarga. -

L ADROGUER: Veus ? Això sí que, si em vols tenir content, m'ho hauries d'atorgar.

VENUS: Que ?

L ADROGUER: No llegir novel.les.

VENUS: Ja cercaré una altra manera d'avorrir-me.

L ADROGUER: De la gent que pert el temps llegint novel·les no cal fins se'n.

VENUS, que pensa en altres coses, que no l'escolta ni el sent: Com &&&& vulguis.

-Una pausa.-

L ADROGUER, remenant el braser: Trobo que fa fred.

VENUS: si.

L ADROGUER: Quan siguem casats, a casa no el sentiras el fred. Tinc una estufa de petroli que per a mi, ja esta be: pero quan siguis la meva dona en compare una d'electric, i, fins i tot, si convé, posaré calefacció.

-L esguarda al rostre cercant aprovació a les seves paraules.-

Tampoc t'agrada aixó.?

VENUS, indiferent: si.

L ADROGUER: Tanta alegria que em donaries si t' agradava alguna de les coses que et dic!

-VENUS calla, l'esguarda, i, com disculpant, se somriu.-

Jo voldria veure't menys indiferent, mes interessada & en la nostra vida de cada dia, menys freda i llunyana. Jo voldria sentir, te més humana, més de carn i ossos. Hi ha vegades que no em sembles una criatura

veritable i tinc por que et fonguis com les aparicions! Veig entú, en la claror dels teus ulls, en la teva veu, en tota tu, una cosa estranya que em fa respecte. Que m'hi dius ?

VENUS: Res.

-Va caient la tarda i la penumbra envaeix la cambra, densificant.se en gris i en blau.-

L ADROGUER, apropant.se a la vidriera del fons: Encara acavarà plovent avui.

VENUS: si: encara acavara plovent. Ja es bonic, pero, que plogui, i imaginar el carrer ple de fred i de fosca, i no moure's de vora el braser, i no pensar en res, en res, en res.....

L ADROGUER, amb una espurna de cómica angoixa: Quina noia mes estranya!

-Lentament, ha caigut el

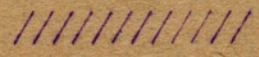
TELO.

QUADRE SEGON.

L ESTAMPA.

La cambra on agonitza l'adolescent. Parets molt blanques. Una calaixera damunt la qual hi ha una imatge de la Verge, dos canalobres de vidre amb espelmes de color de rosai, dintre ~~unes flors~~ fanals de vidre unes flors de drap.

Al fons una finestra. A la dreta una porta. A l'esquerra les cortines de l'alcoba en l'interior de la qual s'endavina el llit.

LA FARSA.

Es un matí d'hivern, quan l'hivern te ja sentors de Nadal. A fora bat un sol calent que tot ho pinta de color de rovell d'ou: sol de vells, d'infants i de malalts, que entra, tafaner, a la cambra per a trencar el seu or en les presons de vidre de les flors, en el **Barniç** de la calaixera, en el coll esbelt dels canalobres, i per a veure el que passa a dintre la cambra. I hi passa el següent: el malalt s'ha volgut llevar perquè sabia que VENUS vindria a veure'l, i ajudat de la seva mare, es vesteix en l'interior de l'alcoba.

LA VEU DE LA MARE: Creu me, fill: no t'hauries de llevar.

LA VEU DE L ADOLESCENT: Em fa vergonya que em vegi al llit.

LA VEU DE LA MARE: Doncs li diré que torni un altre dia.

LA VEU DE L ADOLESCENT, apressadament i amb angoixa: No, no! Aixó, no!

-Despres en veu baixa i amarga.-

Un altre dia potser ja no hi seria atemps, potser ja no em trobaria.

LA VEU DE LA MARE: Fill !

-I trenca a plorar.-

LA VEU DE L ADOLESCENT: No, mare! si no ho volia pas dir aixó... Si ja

cap-048/173 17
em posaré bó ben aviat.!

LA VEU DE LA MARE: Per a posar-te bó ben aviat hauries d'obeir el senyor metge i no llevar-te

LA VEU DE L ADOLESCENT: Només avui, mare ! Només una estona, una petita estona !

-Una pausa. A fóra s'oeix la veu dolça i mandrosa d'una dona que canta. Venen de l'interior de l'alcova LA MARE i L ADOLESCENT. L ADOLESCENT **ESTÀ MOLT PAL·LID** té una claror de febre en la mirada i en les galtes. Li ha florit ~~la~~ la sinistra roseta malar de la tuberculosi. Vesteix uns pantalons foscos i una camisa blanca molt escollada. LA MARE, arbre sagrat que en la vellesa encara aguanta les tempestes, el du mig abraçat, car está tan feble que gairebé no pot caminar. LA MARE vesteix de negre, com totes les mares dels mariners, i es una dona menuda, de faç#pal·lida i marcida pels anys i les penes, de mirada bona, -els seus ulls son de color de cel, en el bon temps -i comprensiva, de veu dolça i apagada que sempre sembla demanar perdó.

LA MARE, acompanyant-lo al silló-un silló de fusta pintada de negre i seient de boga-de vora la finestra: Ací estaras bé,....Peró m'has de prometre que t'allitarás desseguida.

L ADOLESCENT: si, mare, si.

LA MARE: Espera't.

-Va a l'alcova. Una pausa breu. L ADOLESCENT esguarda amb ansia, amb anhel infinit, la blavor de la mar, la blavor del cel, l'aire lluminós del matí. Torna LA MARE amb un coixí i una manta de tonalitat fosques. Posa el coixí al respatllet del silló i la manta damunt els genolls del fill.

Així..aixi... Estas bé ?

L ADOLESCENT: si, mare.

- La besa. LA MARE, plorant, l'abraça. L ADOLESCENT desfà l'abraçada i, procurant fer el cor fort, diu:
I no ploreu que jaç em posaré bó aviat.

-Canviant de tó, amb una impasciancia que no pot dissimular.-

Ara aneu....No: abans doneu-me un mirall.....

LA MARE

cap-048(173)

19.

-LA MARE va a la calaixera i en treu un mirall de
má que el dona al fill.

Feu, la entrar.....

-Ix la mare. Una pausa llarga. L ADOLESCENT, despres
d'un moment de dubte dolorós, agafa el mirall i s'hi
esguarda. En veure's, el deixa a un costat i es tapa el
rostre amb les mans. Mormola:

Que en dec estar de malalt !

-A fora s'otixen els crits joiolosos d'uns infants que
juguen. El contrast ha d'esser ben accentuat.

En veure'm li faré llástima. Segur que li faré llástima.

-De sobte, amb una veu ofegada per l'angunia.

No, mare: que no entri! Digueu, li que no entri!.....

-Per la porta de la dreta entra VENUS. El gris del seu
vestit es mes fosc que en l'estampa anterior. La dolbro-
sa sorpresa que li causa la vista del malalt la deixa, du-
rant uns moments, in-mobil en el llindar. L ADOLESCENT
l'esguarda ansiosament. Una pausa breu. VENUS, a la fi,
sonriu. No s'ha de veure en el seu somriure cap es ~~fanç~~
Ara com mai ha de donar la impressió d'una serenitat olímpi

VENUS: Bon dia, menut.

-s'hi apropa, s'asseu al seu costat en una cadira més baixa
L ADOLESCENT, esguardant-la embadalit, amb una veu molt lenta: Has vingut!
Has vingut a veure'm ?

VENUS: Es clar.

L ADOLESCENT: Que bona que has estat !

-VENUS, amb una tendresa infinita, li posa la mà blanca com una ala, damunt el front.-

No la treguis, la teva mà del meu front. Abans em bullia i ara sento com si hi pasés un alé de marinada... Oi que no et fá fastic de tocar-me, encara que estigui malalt ?

-VENUS s'aixeca, s'inclina damunt el rostre de L ADOLESCENT i, sense l'ombra més lleu de sensualitat, d'una manera gairebé maternal, el besa. L'ADOLESCENT, amb una gran emoció, mormola:

Gracies, senyora Venus. La teva boca fa olor de flor dels camps, de vida calenta i forta. Ara ja em puc morir.

VENUS, enatò de reny: Qui parla de morir ?

L ADOLESCENT: Jo, i una veu misteriosa em diu que no m'enganyo.

-Atenuant molt la veu-

No en parlis a la mare, però. Diga-li que faig bona cara, que et sembla que estic animat i em guariré. La mare es vella, saps ? i no té ningú més al món sinó & jo, que soc l'única raó del seu viure. La mare m'estima molt i sofriria si sabia que estic a punt de morir.

VENUS: Calla, calla.

L ADOLESCENT; Una vegada tu em contares que un poeta antic deia que les vides joves eren les predilectes dels Deu. Aquell poeta tenia raó. La meua vida s'acava.

VENUS; No ! Jo no ho vull!

L ADOLESCENT: Oh!, ves! Tampoc no ho vull jo, però es així. Recordes les fogueres de la nit de Sant Joan, que fa olor && d'aiguarent, d'alfàbrega i de clavells ? Doncs la meua vida es ara com una d'aquelles fogueres a la matinada, quan la claror pal·lida de l'alba apaga la seva resplandor.

VENUS: E m fas sofrir. Em fan sofrir les teves paraules.

L ADOLESCENT; molt humil, com demanant perdó: Ja callaré, doncs. Però tu no te'n vagis, no et moguis del meu costat. En lloc de parlar et miraré per a morir-me amb la contemplació del teu mirar i del teu somriure i amb la mi-

sica de la teva dolça veu.

VENUS: Calla. Jo no ho vull que moris. Jo no vull creure que tu puguis morir. Ets l'ànima més pura i més noble que he trobat en el meu pas per la terra.

L ADOLESCENT, tremolós de goig, confús, deliciosament avergonyit: Jo ? No, pobre demi.

VENUS: Si, tu. Tu, que no ets practis, que no toques de peus a terra, que no ets gasiu com els altres homes. Tu, que ets tot llum i caliu d'amor.

L ADOLESCENT li agafa una mà, l'apropa als seus llavis i la besa.-

L ADOLESCENT: Que ets bona, senyora Venus ! Ets tant bona que ara ja em puc morir. Abans, quan no et coneixia a tu, quan tu encara no habies vingut, i al poble tan sol hi havia la pobre gent de cada dia, pensava que la vida era aspra, feixuga, dura. I fosca de la foscor de l'ànima de la gent. Ara, després que m'has dit que m'estimes una mica, la vida es bella i canta plena de joia. I ara, ja ho veus: m'estic morint. No em sap greu, no. Val més morir així que no pas viure sense tu. Jo no ho sabia que t'estimés, perquè.

encara soc mig criatura, saps ? Ni sabia què vol dir estimar. Hi ha gent que creu que es tenir relacions i casar-se. Ara sé que no; ara sé que estimar es una altra cosa: es tenir l'ànima plena d'una altra ànima; es tenir els ulls oberts a totes les coses boniques del món i el cor ben sensible a totes les bondats. I es estar alegre sense saber de què i perquè, i es sofrir i beneïr el sofriment. Jo no havia mai mirat cap dona... la mare es una altra cosa, saps ? la mare no es com una dona..... I en mirar-te i estimar-te a tu, em fa l'efecte que he mirat i estimat totes les dones del món.

VENUS: Calla: et fatigues.

L ADOLESCENT: Deixa'm parlar, senyora Venus, ara que encara hi soc a temps! Aviat callaré, no temis.

VENUS, amb un calfred d'horror davant la mort física: No! Parla! Parla!

L ADOLESCENT: El metge i la mare també m'ho diuen que no em cansi, però cansar-me parlant amb tu em plau tant ! I es tant trist pensar que arribarà un moment que ja no et sentiré mai més. Mai més ! Quines dues paraules mes negres !

VENUS: No existeix el mai més. La vida no es una negació.

L ADOLESCENT: Per a mi, si. Ja no passejarem mes per la platja les nits de lluna, quan l'aigua suspira desfent.se en escuma a la platja i en el llom de cada onada sembla cavalcar. hi una sirena. Ja no ens veuran mai més junts i l'adroguer no s'enfadarà.

VENUS: No en parlis d'ell, que no es digna d'una hora tan pura com aquesta.

L ADOLESCENT: Ja no irem mai mes junts a la festa major: les barraques de la fira, l'envelat plé de miralls i musiques i cortinatges, els caballets de fusta que giravolten al só de l'orgue, les sardanes a la plaça que son com una anella humana. Ja mai més, les tardes de diumenge, no irem al cementiri on hi ha aquells xipress tam alts i tremolosos del cant dels ocells a pregar devant el trosset de terra on hi ha enterrat el pare. Ara, si et recordes de mi alguna vegada, si no m'oblides del tot, hi aniras sola acompanyant la mare....

VENUS, amb una tendríssima efusió maternal: Fill meu !

L ADOLESCENT: Perquè em dius fill ?

VENUS: Perquè tots els homes son una mica fills nostres. I ara calla, que et canses i et posaràs més malalt.

cap. 058/189 25.
L ADOLESCENT, després d'un accés de tos: Més malalt? Ja no pot ser. Mira.

- Li ensenya, ~~el~~ tacat de sang, el mocador que s'ha apropiat a la boca.

VENUS, espordida: Vaig a cridar la teva mare per a que avisi el metge.
Vaig a.....

L ADOLESCENT: No vagis enlloc. No et moguis del meu costat. El metge, jo ja ho sé, tampoc no hi podrà fer res. I la mare..... A la mare, quan jo no hi sigui, vina-la a veure sovint. Es quedarà tan sola! I perquè jo t'he estimat, també t'estimarà ella. El senyor Perè ja et deixarà venir, perquè jo ja no hi seré.

VENUS: Calla! Tu que saps si cap altre home podrà intervenir en la meua vida! Car tu ja no ets un infant; el dolor t'ha fet home.

L ADOLESCENT: Massa tard! Massa tard! La mort es anar-se'n, però ens n'hauriem d'anar sense que ho sabessin els que estimem. Si jo m'hagués quedat, segurament no hauria estat feliç com soc ara, que m'has dit coses d'amor i de pietat. Jo soc pobre i he de treballar i tu t'hauries casat amb un ric, car les noies belles com tu sempre es casen amb els que tenen riquesa

VENUS : Tu què saps com soc jo i que soc !

L ADOLESCENT: I jo m'hauria tornat a trobar sol amb la mare, que no hauria sabut com guarir la meua tristesa. I jo t'hauria vist passar de bracet amb el teu marit i amb la veu entelada per la pena t'hauria dit: Bona tarda, senyora Venus i la companyia !

VENUS: Pobre infant meu ! que mal que t'he fet sense saber ho.

L ADOLESCENT: M'has fet el bé mes gran: estimar me, ja mi, que em creia que no m'estimaria ningú !

VENUS: I que sola em quedaré sense tu !

L ADOLESCENT, amb alegria cruel: Veus ? Jo, no. Abans, quan m'embarcava per estar quinze o vint dies en mar, sempre tenia la por de no trobar-te quan tornés, de que haguessis desaparegut de la manera ~~mes~~ misteriosa que habies arribat. I ara no la tinc aquesta por, saps perquè ?

VENUS: Perque ? Diga's.

L ADOLESCENT: Perquè no et perdo. Perquè no et deixo. Perquè en morir jo te'n vens amb mi. Si hagués viscut hauria estat com una mena de mort, perquè hauria vist com te'n anaves amb un altre. I això m'ensenya, que, de vegades, la veritable mort es la vida.

VENUS: Si, petit enamorat meu, petit Adonis meu: si te'n anaves, si mories, el millor de mi moriria nab tu.

L ADOLESCENT: Vivint, el mes fort seria el teu espos, fos el senyor Pere o fos qualsevol altre, que et tindria per a ell, per obra i gracia de la seva riquesa. I jo, que no m'hauria pogut casar amb tu per que soc pobre, m'hauria anat consumint de pena i de solitud. En canvi, mort, el mes fort soc jo, car tu no m'oblidas i sempre, entre el teu marit i tu, hi haura la meva ombra.

VENUS: Ja no parles com un infant, ja parles amb tota l'amargor d'un home.

L ADOLESCENT: Es que vau a morir.

VENUS: Calla, que aquesta paraula es com una esgarrinxada de glaç !

L ADOLESCENT: Els somnis mai no es realitzen: per aixó son somnis. I la vida es aspra i té una mà forta que ens bufeteja sovint... Però si m'hagués pogut casar amb tu, senyora Venus! Si m'hagués pogut casar amb tu ! Si els pobres es podessin casar amb tu !

VENUS: Els pobres es veu que no s'hi poden casar, pero poden estimar-me.

L ADOLESCENT: Ja ^{no} m'hauria embarcat mes per a que tu no passessis angunia

i a mi no em turmentés la gelosia. Hauria treballat de calafat a la Dres-
sana del Xillo i hauria fet olor de quitrà i de fusta, que es una olor bo-
na i honesta. I hauriem tingut una casa blanca ~~vora~~ la mar amb una llar de
foc per a l'hivern i unes clavellines i uns geranis per a l'estiu.

- Amb la veu apagada:-

Ara tot aixó ja no serà possible, car els somnis mai ^{no} es realitzen: per
aixó son somnis.

-Una llàgrima rodola per la faç de seda.-

VENUS: No diguis aixó! No parlis així! Si viuràs, que jo ho vull que
visquis, i tindràs la casa blanca com la mar i em tindràs a mi.....

L ADOLESCENT: No, ja ho sé jo que no..... Mira: manquen tres dies per a Na-
dal. Doncs...no ho diguis a la mare, sents?..la nit de Nadal jo ja no hi
seré. Que trista la passarà, pobre mare!

- Amb una tranjició.-

Ara si que ~~estic~~ cansat, veus?.....Cansat com si hagués caminat molt,
hores i hores, sota el sol, sota les ales misterioses de la nit.

VENUS: Reposa, doncs. I calla, que aixó et posará bé. Jo no em mouré del teu
costat, sents?

L ADOLESCENT, amb els ulls closos i el cap alt, girat cap vers l'esclat de llum de la finestra: Si.... Dona'm la mà, que així no em sentire tan sol... Tot sembla que s'enfosqueixi al meu entorn.....

VENUS, amb una gran angoixa: Es que estás cansat.

L ADOLESCENT: Si...

VENUS: Calla...

-Un greu, un llarg, un profund silenci. S'oeix la veu de la mar, que es com un plor contingut. I s'oeix molt feble, molt apagada, una melodia lenta i ~~apagada~~ apassionada: el "Somni", de Schumann, o l'ALLEGRETTO de la "Sèptima" de Beethoven. Entra LA MARE.

LA MARE: Dorm ?

L ADOLESCENT: No, mare. Encara no.

- LA MARE s'asseu als peus del moribund, ~~als~~ enfront de VENUS.-

LA MARE, amb veu ofegada pel plot: Està molt malalt & !

VENUS, posant-se un dit damunt els llavis: Pssist!.....

cap-048 (190) 30.
-VENUS s'agenolla als peus de L'ADOLESCENT.-

L ADOLESCENT, obrint els ulls: ¿ue te'n vas, senyora Venus ?

VENUS: No, home !

L ADOLESCENT: No te'n vagis, que encara soc aci !

LA MARE: Fill meu ! Pobre fill meu !

L ADOLESCENT, amb els ulls oberts: ¿ue som a la tarda ?

LA MARE: No, que som al matí.

L ADOLESCENT: Tot ho veig fosc, com si caigués el dia....

VENUS: Ja et passarà....

L ADOLESCENT: Ja no us veig...Ja no hi veig....

- Les dues dones s'esguarden amb angouxa desesperada. Una pausa breu.-

Senyora Venus.....

VENUS: Soc aci, al teu costat.

L ADOLESCENT: Mare...

LA MARE: ¿ue vols ? Parla'm ! Parla'm ! Parla'm !

L ADOLESCENT: Adeu !

VENUS: Adeu, estimat ! Adeu, cor noble, ànima pura !

-El besa al front, s'aixeca. El cap de L ADOLESCENT, com segat per una dalla invisible, cau desmaiàt damunt el pit.-

LA MARE, agenollada, abraçada al cos de L ADOLESCENT, amb un crit delirant:

Fill !

-Segueix, mes forta, la música. Cau, molt lentament el

TELO.

L'ESTAMPA.

El mejador de casa ~~de L'ADROGUER~~ L'ADROGUER. Els mobles i el decorat han de donar una impressió de caricatura: caricatura plena d'agror. A les parets hi ha un paper pintat, -flors i ocells-d'una cursileria depravada. A primer terme de l'esquerra, l'escala que baixa a la botiga, amb un troç de barana de ferro. A la dreta la porta del dormitori. Al fons un balcó mesquí, un balconet, que s'obre al carrer. Al mig de la cambra la taula de menjar, que fa joc amb les cadires i el trinxant i el bufet: mobles odiosos de basar, d'un luxe estútil. Una o dues pintures d'un mal gust absolut. Del sostre, molt baix, penja una lámpara de tres o quatre llums amb moltes penjarolles de vidre.

En un recó una rádio gramola. En un altre, una estufa ~~de petroli~~ de petroli, encesa.

- Nit . La taula encara es parada, malgrat que els no tres personatges ja fa una estona que han acabat de sopar. Tasses de café, & copes i ampolles de xampany i de licors. I de fum. I fum, fum d'aquests enormes cigars que hom tant sols fuma els dies de noces.

Abans de desclure's la cortina s'oeix la radio gramola un ballable qualsevol i un gran xiBarri: crits, rialles, arrossegar de peus. Quan es desclou la cortina, el reduït menjador es ple de gent que balla i, de tan en tan, ja un xic ebris, es deturen davant la taula i beuen xampanya, conyac, vi, els es indiferent. Hi ha EL PATRO, EL SECRETARI DE L AJUNTAMENT, EL SERGENT DE LA GUARDIA CIVIL, L'APOTECARI, les tres xafarderes, EL LUBRIC, EL QUE SEMPRE TOCA DE PEUS A TERRA, EL MES FORT, LA GERMANA DEL PATRO, UN GERMADE L'ADROGUER. I, naturalment, VENUS i L ADROGUER. Tots van molt mudats, tots s'han posat el millor que tenien a la ca leixera o a l armari. L ADROGUER, però, es el que va mes mudat: ~~vestit~~ vestit negre, sabates rosses, coll fort.....

cap-0487(94)

VENUS, que està assegurada a primer terme, hermetica i meditativa, com si es desentengues de la festa, du un vestit de la mateixa forma que els dels actes anteriors, però més elegant, més de diumenge, i d'un gris més fosc. Hi ha una altra modificació en la seva indumentaria: dú mitges i sabates, unes mitges grises de seda i unes grises sabates d'antilop.

Cessa la musica i les parelles que ballaven, dues noies joves i les tres xafarderes - LA DONA DEL PATRO i LA GERMANA no ballen - es deixen caure entre xisclets i rialles a les cadires.

L APOTECARI, picant de mans: Senyores i senyors !

- Tothom segueix la gatzara i ningú no l'escolta. Ell repeteix.-

Senyores i senyors !

- Davant la insistència, s'apagava un xic l'aldarull

Demano per parlar !

EL SECRETARI DE L AJUNTAMENT, que està com la majoria un xic begut:

No, no ! ue calli !

EL MESFORT: ue calli !

SECRETARI&& DE L AJUNTAMENT: Ja parlaré jo, ue tinc mes aptituds!

L APOTECARI, empipat, al SECRETARI: Vostè el que es un mal educat.

SECRETARI DE L AJUNATMENT: I vostè es una mona! Mori la farmacopea!

EN MES FORT: Mori!

L ADROGUER, esverat: Senyors! Senyors! Tinguem la festa en pau! Siguem prudents, senyors! Pensin que aquesta es una casa respectable!

EL JE SEMPRES TOCA DE PEUS A TERRA, ue també ha begut massa: Vatúia!

L'adrguer s'enfada!

EL LUBRIC: No menfada~~ria~~ pas jo amb una dona com la que ha pescat.

L ADROGUER, molt nerviós: Parli! Parli vostè, si en té ganes !

L APOTECARI al SECRETARI: Amb vostè ja ens veurem les cares!

SECRETARI DE L AJUNAMENT, que no sap el que es diu: ~~En~~Enara no ens les hem vist prou ?

L APOTECARI, després d'una mirada fulminant al SECRETARI: Senyores i senyors !

-Cessa l'aldarull i s'apaguen les converses.-

Hem assistit a una festa plena de cordialitat i simpatia: la del casament de Venus, amb el nostre bon amic Pere, el comerciant més important i ric del poble. La seva llar

-Amb émfasi.-

que avui es la llar de l'amor, i que ho sigui per molts anys, s'ha obert generosa per a nosaltres. Ha sortit a honor nostre el bó i millor de la botiga.

EL JUE SEMPRE TOCA DE PEUS A TERRA; que no està per discursos: Molt bé, molt bé ! Visca !

L'APOTECARI: Gracies, Jaumet, pero encara no he acabat.

-Reprement el tó oratori.-

Vins, rostits, llepolies de tota mena, han fet d'aquesta una festa inoblidable. S'ha menjat, s'ha begut, i fins i tot, s'ha ballat. No ens privem de res els d'aquest poble! Ara, però, senyores i senyors, son tres quarts d'una de la matinada i no es just que seguim abusant de l'hospitalitat d'aquesta casa.

AFARDEIRA PRIMERA: Com canta !

XAFARDERA SEGONA: Parla com un diputad !

L APOTECARI, després d'una mirada de regreiciament a les dues xafarderes:
Crec, doncs, que és hora de retirarnos per a que els nuvis puguin dedicar-se a les dolceses de l'himeneu.

SECRETARI DE L AJUNTAMENT, amb rancor de poeta tronat: ¡uin cursi !

EL QUE SEMPRE TOCA DE PEUSA TERRA, aplaudint: Molt bé ! Molt bé !

L APOTECARI: Tot això vol dir que ja ens en podem anar que aci hi fem nosa.

-Reneix l'aldarull.-

XAFARDERA TERCERA: Molt ben parlat !

XAFARDERA SEGONA: Com passen les hores quan hi ha una companyia agradable.

EL QUE ARREPLEGA DINERS, a la seva dona, donant-li uns paquets: Te, guarda aixó que m'ho he fet donar per la cuinera. Demà ens podrem estalviar el dinar

XAFARDERA TERCERA: Noies, ha estat una festassa!

UNA NOIA a una altra: ¡ui podés ser la nuvia !

L ALTRA NOIA: Si el Pere ja es vell.

UNA NOIA: Pero es ric.

cap-arb (198)

LA GERMANA: Abrugueu.vos bé, que fa una nit molt freda.

38.

-Els convidats es posen els abrigo, s'acomiaden, les dones adreçant.se particularment a VENUS.-

VEUS de: Bona nit !

Divertir.se !

Molta sort !

Apa,apa, que es tard.

- Van eixint per l'escala, que els engoleix cap a la botiga, guiats per ~~l'adreguer~~ L ADROGUER. Resten un moment sols, VENUS, EL PATRO, i LA GERMANA. EL PATRO, a taula, beu una copa de licor i encen la pipa. LA GERMANA s'apropa a VENUS+

LA GERMANA: Estás trista .

VENUS: Si.

LA GERMANA: Aquets ~~casament~~ potser no et plau.

VENUS: No.

LA GERMANA: Però perquè no t'hi opsaves ?

VENUS: Perquè, ja, tot m'es indiferent.

LA GERMANA: I pensar que, fent ho a fi de bé, potser haurem causat la teva infelicitat!

VENUS, dolçament: No, mare. I no us enquimereu per mí, que tot s'arranjarà

LA GERMANA: Així ho espero.... De totes maneres, filla, si fossis malaurada, pensa que sempre em tindràs a mi.

VENUS: Gracies, mare.

- Li besa la mà.-

LA GERMANA: Altrament, si bé es cert que Pere no es jove ni galan, es bó i considerat.

- Puja L ADROGUER, acompanyat del seu germà, un tipus insignificant i borrós.-

L ADROGUER: Ja son fora. Voleu creure que estic cansat de debó ?

EL PATRO: Si, es clar: aixó de casar. se porta molt enrenou.

LA GERMANA: Nosaltres també ~~ens queixem~~ us deixem, que hem de matinar.

L ADROGUER: Com volgueu. Us ~~acompanyarà~~ ^{acompanyarà} el meu germà., que jo ja estic tip de pujar i baixar escales.

-Al germà.-

Tu hauras de dormir a baix a la botiga.

EL GERMA: Com vulguis.

LA GERMANA: Hom la passa de qualsevol manera una nit.

EL PATRO: Que vingui en marsi vol saber.ho per experiencia.

L ADROGUER: Amb la serventa m'ha passat el mateix i ha hagut d'anar a dormir a fora.Havia pensat en la serventa i no havia pensat amb el llit. A la rebotiga hi ha sacs i no hi estaràs com a l'hotel,però vaja....

EL GERMA: Tantseval,tantseval !

L ADROGUER: Demà ja ho solucionarem.

EL GERMA: No pateixis per mi.

EL PATRO, aixecant.se,a LA GERMANA: Anem.hi,noia ?

LA GERMANA,imitant.lo: quan tu vulguis.

EL PATRO,encaixant amb L ADROGUER: Be,doncs,que no sigui rès.

LA GERMANA,a VENUS: Adeu,Maria. I sigueu ben feliços.

VENUS: Adeu, mare !

LA GERMANA: Vina'm a veure sovint.

VENUS: Si,si.

-Les dues dones s'abracen. Després LA GERMANA,EL PATRO i EL GERMA,son engolits pel caragol de l'escala.Des de baix criden:

LA GERMANA,

EL PATRO: Bona nit.

L ADROGUER: Bona nit.

-S'oeix el pany de la porta forana i el cop de la porta ~~en~~ tancar.se. Una pausa llarga. L ADROGUER, un xic torbat, - aquesta es la situació mes dificil de la seva vida - esguarda VENUS, s'hi apropa, va a parlar.li i no sap com començar....A la fi, grotescament apurat, diu:

Ja estem sols.

- Meditativa, abstreta, VENUS no respon. S'oeix ~~el vent~~ xiular el vent i bramular la mar. L ADROGUER, amb cómica angoixa, - cómica ~~angoixa~~ per que la sofreix ell i auténtica com en la més noble criatura humana - comenta:

Quina nit !

-Després timidament,afegeix.-:

Es tard. Ens n'hauriem d'anar a dormir.

VENUS: Ves.hi.Jo no vull anar.hi.

L ADROGUER, en el comble de l'estranyesa: Dona !....

VENUS: ¿uè ?

Cap-048 (202)

42

L ADROGUER, timidament: ¿ue tothom hi và.

VENUS: Jo, però, no soc com tothom.

L ADROGUER, amb recansa: Massa que ho veig.

- En el tó de Venus no hi ha d'haber ni rancunia ni acritud que la farien massa humana i es ara, com en el començament del poema, que es deshumanitza.

En lloc de la rancunia i acritud que, en idèntiques circumstàncies, hi hauria en un ésser de cada dia, hi ha en ella una indiferència freda, hermètica i terrible.

Dit això, cal retornar a la situació. L ADROGUER, sempre amb una ~~humilitat~~ humilitat grotesca - que no ha de fer riure, però, que ha de fer pena, - diu:

Pensa que som ~~home i dona.~~ *marit i muller.*

VENUS: Si t'ha de servir de consol, pensa ho tu.

L ADROGUER, atribuladament: No, no; jo, no : jo el que voldria es que ho pensessis tu.

VENUS: Deixa'm estar.

L ADROGUER, ~~amb un somriure~~ amb amargor: L'apotecari, que, segons tinc entès es misògin, que no sé que vol dir, conta que Venus es una divinitat malèfica

VENUS: quan el bé no es per a vosaltres, tot ho qualifiqueu de malèfic.

L ADROGUER, desesperant.se: Quina nit de noces! Això si que no m'ho esperava.

VENUS: que esperaves, doncs ?

L ADROGUER: No ho sé. Tot menys això.

- Molt feble, indefens, sempre en una amalgama de grotesc i dolorós.-

Pobre de mi ! Pobre de mi !

- Una pausa. I les veus del vent i de la mar, que canten la seva simfonia bàrbara.-

Ja veig que no m'estimes.

VENUS: Ho habies d'haber vist abans.

L ADROGUER: Pero.....

VENUS: Jo mai, ^{no} però t'he dit que t'estimés, recorda.ho. Hom tan sols estima la bondat i la bellesa. Tu no sé si ets bó, tal vegada en siguis, no com cal esser.ne: calidament, apassionadament, sinó d'una manera freda, perquè sí,

perquè per el mal cal una certa grandesa. Tu no sé si ets bo, però sé que tens anys, ventre, i arteriosclerosi.

L ADROGUER, tornat se a deseperar: I doncs perquè et casaves amb mí?

VENUS: Perquè la mare ho volia.

L ADROGUER: Si no ho es la teva mare.

VENUS: Sí que ho és, perquè me'n ha fet.

L ADROGUER: No en tens tu de mare. No sabem qui ets, no sabem d'on vens.

VENUS: (Una llarga mirada de profund menyspreu)

L ADROGUER, humiliat, adolorit: Perdona'm. Es que t'estimo. Soc vell, si, soc lleig, soc adroguer, no sé dir paraules boniques, ; però t'estimo !

- S'eixuga una llàgrima, car segons es veu, els adroguers també ploren.-

VENUS: Em fas llàstima.

L ADROGUER: La llàstima també es una mena d'amor, un amor de caritat. Jo ja sé que no puc demanar massa, i ja en tindria prou amb aixó. I comprenc que he fet un disbarat casant me amb tu, que estás tant per damunt meu i ets tant meravellosa, i jo soc un pobre home vulgar, un home gris de cada dia, pero, que vols que et digui ? m'has enlluernat, m'has embriuat.

Tinga's pietat de mi, Maria.

VENUS: Maria ho soc unicament per a la mare. Per a tu sempre seré Venus, inaccessible i llunyana.

L ADROGUER: Si que l'he feta bona, doncs. Qui s'ho havia de pensar que a un home tan assenyat com &jo, tan tocat i posat, li havia de passar una cosa com aquesta!

VENUS: El destí de les humanes criatures te giragones inesperades. Tu, que ets un home assenyat, un comerciant formal, hi habies de pensar. Jo no soc una dona com les altres, i, per tan, mai no podre esser la teva dona de fet sino de paraula.

L ADROGUER: Però la paraula es sagrada.!

VENUS: Per a tu, si, que vius de paraules. Per a mi, no. Jo soc una dona ~~est~~ estranya, una dona que no et convé. Jo no et puc estimar.

L ADROGUER, apessarat, sempre, però, sota el signe del grotesc: Deu meu ! Deu meu ! I jo que em creia que casar se era una cosa fàcil !

VENUS: Es veu que no.

L ADROGUER: I tantes noies com hi ha que envejarien la teva sort ! Jo soc

ric i bon Jan. Amb mí tindries tot el que volguessis.

Cap-018 (206)

VENUS, greument: El que jo vull, tu no m'ho pots donar.

L ADROGUER: ¡uin daltabaix ! ¡uin daltabaix !

- Reaccionant.-

Peró, dona, procura acomodar-te a les circumstancies !

VENUS: Jo no puc acomodar-me a les circumstancies. He vingut a aquest poble d'una manera misteriosa i, quan menys t'ho pensis, quan menys t'ho esperis, desapareixeré amb el mateix misteri. Un dia em cercaràs i no em trobaràs. Un dia em cridaràs i jo ja seré lluny. Recorda que em deies que tenies por que em fongués com les aparicions.

- Aixecant-se i duent-lo al balcó del fons.-

Mira: la mar, que avui esta avalotada i aixeca onades com castells coronats d'escuma, i el dia que vaig arribar era plana i blava i el sol en neixer la vestia d'or. Es el meu camí, camí de tempestes i cançons, de llegendes i tragedies. Per la mar vaig venir i per la mar me'n aniré.

- Amb una transició.-

Ara, deixa'm. Vull estar sola.

L ADROGUER, implorant: Peró, dona !....

VENUS, amb la veu dura: Deixa'm.

Cap-act (207)

L ADROGUER, anantse'n vers el dormitori, que es a la dreta: Un home tan ric i un matrimoni tan malaurat ! I jo que em creia que els diners ho solucionaven tot !

- Venus ha restat sola. Una pausa llarga. De sobte torna a apareixer el marit frustrat i demana:

Al menys, que la gent no en sàpiga res de tot això !

VENUS: No temis, que no ho sabran per mi.

L ADROGUER: Tan poc que et costaria.....

VENUS: Veste'n.

- El marit desapareix amb un gest de còmic desconhort. Una pausa mes llarga que l'anterior. S'oeixen la veu del vent i la de la mar que donen a la nit un accent de tragedia. VENUS s'aixeca i apaga el llum. Pel balcó del fons, que VENUS obre de bat a bat, entra una fantàstica claror blava. VENUS dreta davant el balcó, envia un bes a la nit i mormola:

Petit enamorat meu ! Petit Adonis meu !